

ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจุฬา - ธรรมศาสตร์ 3
ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

Aksornsilpa: Creative Music and Arts Camp #3

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา
เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณวราชนกดี
สิริกิติ์การิณีพิรยพัฒน์ รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ
สยามบรมราชกุมารี

Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn

ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจุฬา - ธรรมศาสตร์ 3

ตำบลแม่หละ อำเภอลำปาง จังหวัดตาก

AKSORN SILPA : Creative Music and Arts Camp #3

พิมพ์ครั้งแรก : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, มกราคม 2563

ที่ปรึกษา

คุณหญิงวงจันทร์ พินยนิติศาสตร์
ประพจน์ อัครวิรุฬหการ
ดำรงค์ อดุลยฤทธิกุล
ยุพิน โภคจิตติยุทธ์
สุรเดช โชติอุดมพันธ์
ภาสพงศ์ ศรีพิจารณ์
คมสัน ดิลกคุณานันท์
อโณทัย นิติน

บรรณาธิการ

ศุภพร สุวรรณภักดี และคณะ

ภาพประกอบ

ธัชวงศ์ ศิริสวัสดิ์ และคณะ

เว็บไซต์

พงศธร ศรีวิเศษ

จัดทำโดย

สถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา

2010 ซ. อรุณอมรินทร์ 36 แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพฯ ๑ 10700

หมายเลขโทรศัพท์ 0-2447-8597

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต)

ต. คลองหนึ่ง อ. คลองหนึ่ง จ. ปทุมธานี 12121

หมายเลขโทรศัพท์ 0-2696-5674

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

254 ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑ 10330

หมายเลขโทรศัพท์ 0-2215-3555

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

ศุภพร สุวรรณภักดี และคณะ.

ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจุฬา - ธรรมศาสตร์ 3

ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

Aksornsilpa: Creative Music and Arts Camp #3

-- กรุงเทพฯ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2563.

XXX หน้า.

ISBN XXX-XXX-XXXXX-X-X

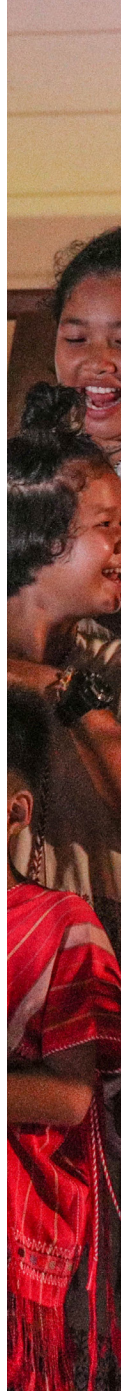
ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ได้ดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเป็นปีที่ 3 ณ บ้านแม่อกฮู ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก โดยได้รับทุนสนับสนุนหลักจากมูลนิธิมหาจักรีสิรินธรเพื่อคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่เข้าร่วม

กิจกรรมค่าย ฯ ได้พัฒนารูปแบบการทำงานที่มีความชัดเจนตั้งแต่ปีที่ 1 - 3 โดยแสดงให้เห็นถึงความสูงส่งของการดำเนินกิจกรรมค่ายอาสาพัฒนาเริ่มเป็นรูปแบบที่สมบูรณ์ในด้านของการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชน โรงเรียนและคณะอาสาสมัครอักษร - ศิลป์ ผ่านกิจกรรมสร้างสรรค์ที่มีสาระสำคัญจากวัฒนธรรมพื้นบ้าน ทำให้เกิดความเข้าใจก้ำกัใจระหว่างชุมชนและคณะอักษร - ศิลป์ โดยในการดำเนินงานปีที่ 3 มุ่งเน้นดังประเด็นต่อไปนี้ 1) การสร้างกลุ่มพี่เลี้ยงจากศิษย์เก่าค่าย ฯ รุ่นที่หนึ่งและสอง โดยเปิดพื้นที่ให้อาสาสมัครได้มีโอกาสนำปฏิบัติการณ์ในสภาพแวดล้อมจริง 2) พัฒนาผู้นำเยาวชนท้องถิ่นโดยร่วมฝึกฝนการทำงานกับคณาจารย์และนิสิตนักศึกษาอาสาสมัคร 3) การหาหรือความต้องการของชุมชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

Aksornsilpa Music and Arts Camp has been an ongoing development since 2018 on the field at Mae Ok Hu village, Mae La, Tha Song Yang district, Tak province, Thailand, which constitutes the Karen community. Maha Chakri Sirindhorn Foundation provides funding for the volunteer camp and other participating universities.

In 2019, the framework focuses on the idea of volunteerism and developing the skills of university students. In the third year, the practise applies the paradigm through the participation of local schools and volunteers, which leads to sympathy between the community, the schools, and the volunteers. The operation focuses on: 1) Building the volunteer mentoring team who are the alumni of the first and second years of the camp by providing the professional practise environment for new members; 2) Developing local students to be leaders through working with facilitators and university students; and 3) Surveying the needs of the community for sustainability development.

ภาพหมู่ คณะจารย์ เจ้าหน้าที่ นิสิตนักศึกษา อาสาสมัคร และเยาวชน
ที่ร่วมกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3

คำนิยม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพนธ์ อัสววิรุฬห์การ

ประธานคณะกรรมการอำนวยการจัดโครงการ

“อักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง”

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา-ธรรมศาสตร์

พิษณุ - ฝน

เกริกใจ ยินดีเป็นอย่างสูงกับหน่วยงานที่จัดกิจกรรมนี้
ของนักศึกษาที่มาร่วมกิจกรรมนี้ คณาจารย์และทีมงาน
ของสถาบันพระปกเกล้าที่มี มีคุณเอกอภิวรรณศิริ, รุฬารัตน
นันทรัตนวิจิตร, คนดีของแผ่นดินที่มาร่วมกิจกรรมนี้
และทางสถาบันพระปกเกล้าและทีมงานของสถาบันพระปกเกล้า

ทุกคนในวัย ๒๐-๓๐ ปี ที่มาร่วมกิจกรรมนี้ และทางสถาบันพระปกเกล้า
ที่มีใจดีต่อเพื่อนที่เป็นคนที่มีใจดี เป็นส่วนหนึ่งของงาน
ที่สนับสนุนให้ทุกคนได้มีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับ
สังคมไทย

คำนิยม

รองศาสตราจารย์ คุณหญิงวงจันทร์ พัฒนนิติศาสตร์

อธิการบดีสถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา
ที่ปรึกษาโครงการค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง

ความรับผิดชอบที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษาในการผลิตบัณฑิตคือการสร้างความตระหนักรู้ให้กับนิสิตนักศึกษาในด้านชุมชนและสังคมในฐานะพลเมืองของโลก โลกในปัจจุบันหมุนเร็วยอมทำให้สถาบันอุดมศึกษาต้องพัฒนาบัณฑิตให้มีความรู้รอบด้วยนอกเหนือจากทักษะความชำนาญเฉพาะตัวโดยการสร้างบริบทแห่งการเรียนรู้นอกห้องเรียนให้แก่นิสิตนักศึกษาเพื่อการเปิดมุมมองชีวิตในมิติที่กว้างมากขึ้น

ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ดำเนินการมาเป็นปีที่ 3 ประกอบด้วยกิจกรรม แสดงให้เห็นถึงความเจริญงอกงามทางความคิดของคณาจารย์และนิสิตนักศึกษาของอาสาศัมครที่เข้าร่วม

อันทำให้ชุมชนและสังคมมีความน่าอยู่ยิ่งขึ้นผ่านทักษะวิชาชีพ
ที่ถนัดพัฒนาไปสู่การแบ่งปันความสุขจากการทำงานมีส่วนร่วมกัน
ระหว่างโรงเรียน ชุมชน และโครงการอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง

ครูขอแสดงความยินดีที่กิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง
ปีที่ 3 นี้ได้ดำเนินการลุล่วง และร่วมกันสร้างประโยชน์ให้กับ
ชุมชนเป้าหมาย ขอชื่นชมและให้กำลังใจจากการที่ได้ทำงานหนัก
เพื่อประชาสังคม

คำนิยม

รองศาสตราจารย์ ดร.ดำรง อุดยฤทธิกุล

คณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ที่ปรึกษาค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง

ขอแสดงความยินดีกับความสำเร็จในการจัดค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ณ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจุฬารธรรมศาสตร์ 3 เป็นความร่วมมือระหว่าง 4 สถาบัน คือ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี โดยมุ่งหมายให้นักศึกษาทั้ง 4 สถาบันได้มีโอกาสมาเรียนรู้ในการทำงานร่วมกัน อีกทั้งเป็นการพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาและที่สำคัญนักศึกษาได้เรียนรู้ “การให้” กับผู้ที่มีโอกาสน้อยกว่าในสังคมของเรา ผมได้เฝ้ามองการจัดค่ายมาตลอดทั้ง 3 ปี และเห็นพัฒนาการที่เกิดขึ้นโดยลำดับหวังเป็นอย่างยิ่งว่าค่ายนี้จะก่อประโยชน์ในการสร้างทรัพยากรบุคคลที่มีจิตสาธารณะ และออกไปสร้างประโยชน์ให้กับสังคมต่อไป

ขอขอบคุณนักศึกษาทุกคนที่เข้าร่วมในการทำกิจกรรมค่าย และขอขอบคุณคณาจารย์ทั้งสี่สถาบัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่ให้การสนับสนุนและทำให้การจัดค่ายประสบผลสำเร็จ และที่สำคัญ ขอขอบพระคุณคณะกรรมการอักษร - ศิลป์ ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณและทำให้การดำเนินการค่ายทั้ง 3 ครั้งเกิดขึ้นได้ และประสบผลสำเร็จ

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าการดำเนินการจัดค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง จะมีพัฒนาการที่ดีขึ้นโดยลำดับ และส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

คำนิยม

รองศาสตราจารย์ ยุพิน โภคธัญญ์

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ที่ปรึกษาค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง

เสียงเพลง “จับมือมัน” ซึ่งเป็นเพลงประจำค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ดังกระหึ่มอีกครั้ง ณ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา-ธรรมศาสตร์ 3 ระหว่างวันที่ 23-27 ตุลาคม 2562 ในป็นับเป็นปีที่ 3 ของการจัดค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง และเป็นการ “จับมือมัน” ของ 4 สถาบันการศึกษาคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี สถาบันดนตรีกัลยาณิวัฒนา และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และการ “จับมือมัน” ของสมาชิกค่ายปัจจุบันและอดีตสมาชิกค่ายรุ่นที่ 1 และ 2

ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3 ภายใต้ชื่อ “Aksornsilpa: Creative Music and Arts Camp Programme III”

มีวัตถุประสงค์เพื่อต่อยอดและพัฒนาสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้านภาษา ศิลปะ และดนตรีจากกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 2 (เดือนตุลาคม 2561) โดยสร้างสัมพันธภาพระหว่างชุมชน โรงเรียน และสมาชิกชาวค่าย 4 สถาบันผ่านวัฒนธรรมพื้นถิ่น ให้นั่นคงยั่งยืนสืบไป

ขอแสดงความยินดีกับความสำเร็จที่ลุล่วงตามวัตถุประสงค์ และเราจะ “จับมือมั่น” เพื่อสร้างค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ให้เป็นปึกแผ่นยิ่ง ๆ ขึ้นไปในอนาคต

ด้วยรักและผูกพัน

คำนิยม

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรเดช โซติอุดมพันธ์

คณบดี คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โครงการ “อักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง โรงเรียนตำรวจชายแดน
จุฬา-ธรรมศาสตร์” ในปีนี้นับว่าเป็นกิจกรรมที่ประสบความสำเร็จ
อีกครั้งอย่างยิ่ง เมื่อนิสิตนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยในกรุงเทพ ฯ
ได้มีโอกาสดูและ เรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่แตกต่าง
ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องจำเป็นอย่างมากสำหรับนิสิตนักศึกษา
ในยุคปัจจุบันที่มักใส่ใจเรื่องราวของตนเองเป็นหลัก การเข้าร่วม
ค่ายโครงการ “อักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง” จึงเป็นการเปิดประตู
ให้นิสิตนักศึกษาได้ขยายกรอบโลกทัศน์ และเห็นถึงมิติที่แตกต่าง
หลากหลายของสังคมไทย และเป็นการสร้างสำนึกจิตสาธารณะ
ผ่านกระบวนการทำงานกลุ่มอย่างสร้างสรรค์และก่อให้เกิด
ประโยชน์เป็นรูปธรรมแก่สังคม

กิจกรรมโครงการนี้ได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากมูลนิธิ
มหาจักรีสิรินธร เพื่อคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เข้าร่วม ในปีนี้ คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ส่งนิสิตเข้าร่วมในโครงการนี้อย่าง
แข็งขันและร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ การจัดกิจกรรมดนตรีและ
ศิลปะสร้างสรรค์ โดยการสอนร้องเพลงให้แก่แก่น้องนักเรียน
การจัดเลี้ยงอาหารกลางวันและอาหารว่างแก่นักเรียนในโรงเรียน
และการลงชุมชนเพื่อเก็บข้อมูลทางวัฒนธรรมโดยเรียนเพลง
พื้นถิ่นและสัมภาษณ์คนในชุมชนเพื่อศึกษาวิถีชีวิต

กิจกรรมทั้งหมดสำเร็จได้ด้วยการทำงานร่วมกันระหว่าง
อาจารย์ นิสิตนักศึกษา บุคลากรและคนในชุมชน ก่อให้เกิด
การเรียนรู้กันและกัน นอกจากจะเป็นการสร้างจิตสาธารณะแล้ว
ยังเป็นการแสดงให้เห็นว่าการทำงานอย่างเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน
และมีความสามัคคีย่อมก่อให้เกิดความสำเร็จ ซึ่งนับเป็น
แรงบันดาลใจสำคัญที่ทำให้โครงการเช่นนี้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง
และส่งผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อการพัฒนาชุมชน

คำนิยม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.prasongt Siripharat

คณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ก่อนที่จะผมจะได้ไปร่วมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจุฬา-ธรรมศาสตร์ ซึ่งจัดขึ้นเป็นปีที่สามแล้วในปี พ.ศ. 2562 นี้ ผมได้ยินเรื่องราวต่าง ๆ มากมายเกี่ยวกับค่ายนี้ ในฐานะที่อยู่ในทีมบริหารของท่านอดีตคณบดีคณะศิลปศาสตร์ รองศาสตราจารย์ ดร.ดำรงค์ อุดุลยฤทธิกุล ที่ได้ให้การสนับสนุน และเดินทางไปเยี่ยมค่ายด้วยตัวเองในสองปีแรก ได้ยินเรื่องราว และความประทับใจจากคำบอกเล่าของอาจารย์ ดร. วิชาติ บุรณะประเสริฐสุข ผู้ที่ส่งกลับไปแล้วและเป็นผู้ร่วมบุกเบิก ค่ายนี้รวมถึงการสร้างอาคารอเนกประสงค์สำหรับผู้ไปร่วม กิจกรรมที่โรงเรียน ภาพของค่ายที่ผมมีก่อนหน้านี้คือค่าย ที่ร้องเพลงเพราะและวิวสวย แต่เมื่อผมได้มีโอกาสไปสัมผัส และเยี่ยมค่ายจริงๆเป็นครั้งแรกและไปในฐานะคณบดีด้วย ผมจึงรู้จัก "ค่ายในตำนาน" นี้จริง ๆ ลึกที่ ผมจึงกล้าพูดได้

อย่างเต็มที่ว่าค่ายอักษร - ศิลป์ นี่เป็นค่ายที่มีความพิเศษจริง ๆ ในหลาย ๆ ด้าน ตั้งแต่เป็นค่ายที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาจากหลายสถาบันซึ่งไม่ใช่เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นและทำได้อย่างต่อเนื่องโดยง่าย เป็นค่ายที่มีการทำงานเป็นระบบ มีการเตรียมตัวอย่างดี มีการทำ workshop แก่ชาวค่ายเพื่อให้ได้งานที่ตรงตามความคาดหวังและมีปัญหาน้อยที่สุดเมื่อไปเริ่มทำงานที่หน้างาน

เมื่อได้รู้จักค่ายนี้มากขึ้น ผมคิดว่าค่ายนี้เป็นค่ายที่มีชีวิต มีการเติบโต มีการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ผ่านมาอย่างเป็นระบบจนทำให้ค่ายในปีที่สามนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นทั้งด้านเนื้อหาสาระและรูปแบบกิจกรรม และดูเป็นค่ายที่มีความเป็นผู้ใหญ่มากขึ้นเมื่อทางอาจารย์เปิดโอกาสให้น้อง ๆ นักศึกษา

ได้มีบทบาทมากขึ้นในการเตรียมค่ายและการนำกิจกรรม
แก่น้อง ๆ ที่โรงเรียนและการลงเก็บข้อมูลกับชุมชน และเมื่อ
ได้ไปเยี่ยมค่ายแล้วก็ยังมีความประทับใจในความทุ่มเทเสียสละ
ในการนำกิจกรรมของ อาจารย์ ดร.ศุภพร สุวรรณภักดีและทีมงาน
ที่เข้มแข็งจากสถาบันดนตรีกัลยาณิวัฒนาและอาจารย์จาก
สถาบันเครือข่ายที่มาร่วมงานกัน ได้เห็นการทำงานร่วมกัน
อย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อยของนักศึกษาจากต่างสถาบัน
ซึ่งแม้จะมีปัญหาหรือความไม่เข้าใจกันบ้างและทุกคนก็ทำงาน
ของตนอย่างเต็มที่และสุดท้ายทุกอย่างก็สำเร็จตามที่วางแผนไว้
ประทับใจคุณครูใหญ่และทุก ๆ คนที่โรงเรียนที่ดูแลพวกเรา
เป็นอย่างดี รวมถึงเด็ก ๆ ที่โรงเรียนและจากชุมชนที่ตั้งใจ
และตั้งหน้าตั้งตารอมาร่วมกิจกรรมที่เราจัด และแน่นอน ค่ายนี้
มีความพิเศษตรงที่มีการใช้เสียงเพลง ดนตรี และการแสดง
เป็นเครื่องมือในการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่าง
เรากับชุมชน ซึ่งต่างจากค่ายอื่นที่เราคิดว่าเราเป็นผู้ไปให้
เป็นผู้ไปสอนเท่านั้น

ในนามของชาวศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผมจึงขอแสดงความยินดีและชื่นชมต่อความสำเร็จของค่ายในปีนี้
และหวังว่าจะได้มีโอกาสไปร่วมและเห็นความเติบโตของค่ายนี้
ต่อไปอีกนานแสนนาน

คำนิยม

อาจารย์ ดร.คมสัน ดิลกคุณานันท์

คณบดีสำนักวิชาศึกษาศาสตร์ สถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา

ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3 เป็นตัวอย่างอันดีของความร่วมมือระหว่างบุคคลหลายกลุ่มที่มีวัตถุประสงค์เพื่อมาส่งเสริม พัฒนา ต่อยอด และทำนุบำรุงรักษาชุมชน สังคม และวัฒนธรรมในมิติต่าง ๆ ผ่านการร่วมทำกิจกรรมสร้างสรรค์ แก่น้อง ๆ และชุมชนของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา-ธรรมศาสตร์ 3 โดยที่กิจกรรมและการแสดงต่าง ๆ เกิดขึ้นจากเก็บเกี่ยวและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างชุมชน และนักศึกษาของทั้งสี่สถาบัน ซึ่งได้มีการนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมต่อการเสริมสร้างทักษะที่เหมาะสม

ในช่วงระยะเวลาเพียงแค่ 4 วัน ที่ถึงแม้จะเป็นเวลาอันสั้น แต่กิจกรรมที่เกิดขึ้นก็ได้แสดงให้เห็นถึงการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

โดยที่ไม่ม้องค์ความรู้ใดที่เหนือกว่าใคร แต่สิ่งที่สำคัญอยู่ที่จะ
ประยุกต์อย่างไรให้มีความเหมาะสม มีความรู้อย่างเท่าทัน เพื่อที่
จะได้รักษาและพัฒนาองค์ความรู้ต่อไปได้

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณความร่วมมือร่วมใจของทุก ๆ ฝ่าย
ที่เกี่ยวข้องที่ทำให้การดำเนินการปีที่ 3 ประสบความสำเร็จ
ไปได้ด้วยดี และหวังว่ากิจกรรมนี้จะช่วยเสริมสร้างพัฒนาทักษะ
และองค์ความรู้ที่จำเป็นในการที่จะนำไปปรับใช้ให้เหมาะสม
ตามบริบทของตนเองได้ต่อไป

การพัฒนาแนวคิดคำยักขร - ศิลป์ เพื่อน้อง ภาษา ดนตรีและศิลปะแบบผู้คนมีส่วนร่วม <i>ศุภพร สุวรรณภักดี</i>	30
คำยักขร - ศิลป์ เพื่อน้อง รุ่นที่ 3 <i>พรทิพย์ เจริญนิภา</i>	46
คำยักขร ศิลป์ ไม่ใช่ คำสร้าง : บทสังเกตจากพื้นที่ คำยักขร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3 <i>ศรพงษ์ สุดประเสริฐ</i>	52
มายาคติจากบทเพลงรักพื้นบ้าน ถักทอซับซ้อน สู่นิทานความรัก <i>ฉมามาส แก้วบัวดี, ณัฐธนาวุฒิ สุขดี, จิตาภรณ์ บุญอัมช, ภาวิตชญาณ์ ใจอ่อนนุ่ม</i>	70
เดหน่าบรรเลง บทเพลง ชุมชน รังสรรค์ ตราตรึง <i>มานิกา คำแก้ว, ณณกร ถาวรประชา, ธรณ์ ทักษิณวราราม</i>	82
การบริหารกิจกรรมของคำยักขร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3 <i>เบญจมาศ ไม่เกิด, จิรายุส เถาליโป้</i>	94

ว่าด้วยครว: การให้การสนับสนุนทางด้านสวัสดิการ พริยา คชเสถียร	100
วงดนตรีค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง #3 Music for Society Ensemble กรวิษฐ์ อนุตการุณ, กฤตยา หล่อปยานนท์	104
ปรากฏการณ์ “จับมือมัน” เรียนรู้เขา เขาเรียนรู้เรา พงษ์เทพ จิตดวงเปรม	110
บทวิเคราะห์ ภาพสะท้อนในการจัดค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3 ศักดิ์ระพี รักตประจิต	114
บรรณานุกรม	122
รายชื่อคณะกรรมการโครงการอักษร - ศิลป์	136
รายชื่อคณะทำงานค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3	138

สารบัญแผนภาพ ตาราง และรูปภาพ

แผนภาพที่ 1 แนวคิดในการดำเนินงาน	37
กิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 2	
แผนภาพที่ 2 แนวคิดในการดำเนินงาน	41
กิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3	
ตารางที่ 1 การดำเนินงานของค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 1 - 3	113
ตารางที่ 2 สรุปผลการประเมินความพึงพอใจ	116
การบริหารจัดการค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3	
ตารางที่ 3 สรุปผลการประเมินความพึงพอใจ	119
การบริหารจัดการค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3	
รูปที่ 1 ภาพบรรยากาศกิจกรรม	49
รูปที่ 2 อาจารย์ใหญ่ ด.ต.บรรดล เมื่อมูลและคณะครูกล่าวต้อนรับ	50
รูปที่ 3 ไร่ข้าวโพดยืนต้นสีน้ำตาลข้างถนนดินสีแดง	55
รูปที่ 4 ภูเขาหินปูนที่ปรากฏเป็นทิวทัศน์เบื้องหลังของหมู่บ้าน	56
รูปที่ 5 บ้านเรือนของคนที่นี่ปลูกเรียงรายไปตามแนวสูงต่ำของพื้นที่	58
รูปที่ 6 พื้นที่เกษตรกรรม	59
รูปที่ 7 ทีมงานอาสาสมัครค่ายอักษร - ศิลป์ และนักเรียนในพื้นที่	69
หลังการนำเสนอผลงาน	

รูปที่ 8 กิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างชาวค่ายและชาวพื้นถิ่น	72
รูปที่ 9 โน้ตเพลงรักพื้นบ้านบันทึกในโน้ตระบบสากล	75
รูปที่ 10 เครื่องแต่งกายท้องถิ่นของชาวปกาเกอะญอ บ้านแม่อกฮู ที่ใช้ในประเพณีการแต่งงาน	76
รูปที่ 11 โน้ตเพลงสวัสดีบันทึกในโน้ตระบบสากลที่ใช้ในกิจกรรม ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3	78
รูปที่ 12 ภาพบรรยากาศการนำเสนอผลงานละครในช่วงค่ำ	79
รูปที่ 13 ภาพยามเช้าเมื่อพระอาทิตย์สาดแสงแสดงทิวเขา	83
รูปที่ 14 เดหญ้า เครื่องดนตรีชาวปกาเกอะญอ	85
รูปที่ 15 ภาพการทำแผนที่ชุมชนโดยนักเรียน	96
รูปที่ 16 ภาพบรรยากาศการลงภาคสนามของกลุ่มที่ 1	97
รูปที่ 17 ภาพบรรยากาศการลงภาคสนามของกลุ่มที่ 1	97
รูปที่ 18 ภาพบรรยากาศการลงภาคสนามของกลุ่มที่ 2	98
รูปที่ 19 ภาพบรรยากาศการลงภาคสนามของกลุ่มที่ 2	99
รูปที่ 20 อาหารกลางวันที่ได้รับความนิยมสูง “ผัดมาเมา”	99
รูปที่ 21 การแสดงดนตรีของแม่เฒ่าที่มีลีลน่าน่าดึงดูดสายตา	102
รูปที่ 22 การแสดงดนตรีของแม่เฒ่าที่มีลีลน่าน่าดึงดูดสายตา	107
รูปที่ 23 กลุ่มวงดนตรีชาวคณะ ร่วมบรรเลงประกอบการแสดงในคืนสุดท้าย	109

การพัฒนาแนวคิดถ่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ภาษา ดนตรีและศิลปะแบบผู้คนมีส่วนร่วม

ศุภพร สุวรรณภักดี¹

ผู้เขียนในฐานะกระบวนกร (facilitator) ได้มีโอกาสพัฒนา กิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ต่อเนื่องเป็นปีที่ 3 ได้ปรับปรุงรูปแบบ การดำเนินการที่ละน้อยโดยหมายใจให้แนวคิดความเป็นอาสาสมัคร ที่เป็นนิสิตนักศึกษาทั้งเก่าใหม่ (volunteerism) กระตุ้นความคิด ผ่านการตระหนักรู้ และการสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานกับ ชุมชนผ่านแนวคิดทางภาษา ดนตรีและศิลปะ พร้อมทั้งการสร้าง ความเข้าใจอกเข้าใจให้แก่คนในชุมชน (sympathy) ให้แก่อาสาสมัคร อย่างแบบคายที่นำไปสู่ความไว้วางใจระหว่างอาสาสมัครค่าย อักษร - ศิลป์ และโรงเรียน รวมถึงชุมชนในพื้นที่บ้านแม่อกฮู ตำบลแม่หละ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก ประเด็นที่สำคัญประการ หนึ่งของกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ นี่คือการออกแบบและพัฒนา กิจกรรมที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder) ในการดำเนินกิจกรรม

ปรากฏการณ์ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ในปีที่ 1 และ 2 พบว่า เกิดมิติในการพัฒนากิจกรรมที่ก้าวข้ามเส้นแบ่งระหว่างโรงเรียนชุมชน และกลุ่มอาสาสมัครค่ายอักษร - ศิลป์ โดยการดำเนินกิจกรรมปีที่ 2 ได้พัฒนาต่อยอดมาจากการก้าวข้ามออกนอกพื้นที่ของโรงเรียน และสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้คนในชุมชนอย่างเห็นได้ชัดในการดำเนิน กิจกรรมปีที่ 2 (พงษ์เทพ, 2562) ที่อาสาสมัครอักษร - ศิลป์

¹ อาจารย์ ดร., ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา สถาบันดนตรีกัลยาณิวัฒนา

ได้เรียนรู้วิถีชีวิต แนวคิดในการดำรงชีวิต จากเรื่องเล่าและดนตรี
พื้นบ้าน แสดงให้เห็นถึงโครงสร้างในพื้นที่ภาคสนาม (field)
ที่ช่วยให้สร้างกรอบความคิดและขอบเขตในการพัฒนางานจาก
ข้อมูลภาคสนามจากการที่ได้สัมผัสอัตลักษณ์ของวัฒนธรรม
พื้นบ้านเชิงลึกผ่านดนตรีกลายมาเป็นนิยามความหมายจากการทำงาน
กับชุมชนเชิงสร้างสรรค์ ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติจริงอยู่ใน
พื้นที่ศึกษา (Kisliuk, 2008)

อาสาสมัครที่ได้เรียนรู้วิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน
จากผู้คนในชุมชน นำมาพัฒนากิจกรรมให้กับนักเรียนในโรงเรียน
ถูกนำเสนอในช่วงการนำเสนอผลงานของกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์
ซึ่งเป็นการส่งต่อในเชิงวัฒนธรรมที่กำลังเลือนหายไปจากชุมชน
ดังเช่น บทเพลงร้องประกอบเครื่องดนตรีของชาวปกากะญอ
เตหะนา หรือกาหน่าถูกถ่ายทอดเรื่องเล่าของพ่อเฒ่าแม่เฒ่ากลายเป็น
ละครชุมชนที่เป็นผลพวงจากการดำเนินกิจกรรมสร้างสรรค์ ทำให้
ปรากฏความประทับใจให้กับผู้ชมซึ่งในที่นี้คือชาวบ้านในชุมชน
อีกทั้งยังเปิดพื้นที่ให้แก่ชุมชนได้มีเวทีในการถ่ายทอดบทเพลงเก่า
ให้คนในชุมชนหวนคิดถึงวันวานของพ่อเฒ่าแม่เฒ่า จนกลายเป็น
ความอบอุ่นที่เต็มไปด้วยความอบอุ่นในคำคืนนำเสนอผลงานในปีที่ 2

จากการศึกษาพบว่า การดำเนินงานกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์
เพื่อน้อง ปีที่ 2 กิจกรรมในค่ายมีการบูรณาการแนวคิด วิธีการดำเนินงาน
ที่สร้างความร่วมมือระหว่างอาสาสมัครแต่ละมหาวิทยาลัยที่เข้าร่วม

อย่างชัดเจน ที่แสดงให้เห็นได้จากกิจกรรมต้องอาศัยความชำนาญ
ในด้านภาษา ดนตรี และเทคโนโลยี ทำให้สามารถพัฒนาศักยภาพ
ของนักศึกษาในแนวคิดทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
ในด้านการสื่อสาร ถึงแม้ว่าการดำเนินกิจกรรมของค่ายอักษร - ศิลป์
เพื่อน้อง ปีที่ 2 มีความซับซ้อนมากกว่าปีแรก แต่อาสาสมัครนิสิต
นักศึกษาได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในเชิงลึกทางวัฒนธรรมพื้นบ้าน
ของชาวปกากะญอมากยิ่งขึ้น (ศักดิ์ระพี, 2562) จากการพัฒนา
กิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ ทำให้เกิดภาพการส่งต่อวัฒนธรรม
ผ่านดนตรีจากรุ่นพ่อแม่แม่เล่าสู่รุ่นเด็กนักเรียนในโรงเรียน แสดงให้
เห็นถึงการลบช่องว่างของช่วงอายุของคนในชุมชน และที่สำคัญที่สุด
อีกประการหนึ่งคือการสร้างพื้นที่และโอกาสให้ชุมชนได้มีปฏิสัมพันธ์
ระหว่างกันมากขึ้น ดังตามกรอบคิดในการดำเนินกิจกรรมที่ผู้เขียน
ได้ตั้งใจไว้

“วัฒนธรรมเป็นเรื่องของจิตสำนึก เป็นเรื่องของ คุณค่าภายใน
(intrinsic merit) ความดีชอบชั่วดี เป็นองค์รวมในจิตใจ
ที่เกี่ยวข้องกับวิถีและวิถีดำเนินชีวิต
มีปฏิสัมพันธ์กับชุมชน ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม
สะท้อนออกมาเป็นพฤติกรรม กิจกรรม ประเพณี ภูมิกายต่าง ๆ
วัฒนธรรมมีความหลากหลาย มีความซับซ้อน
มีความเนือมนุ่มนวลขมมิด มีการปรับเปลี่ยน
และเปลี่ยนแปลงตามกาลเทศะอย่างท่อนื่อง”

วิรุณ ตั้งเจริญ

แนวคิดในการพัฒนากิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3 (พ.ศ. 2562)

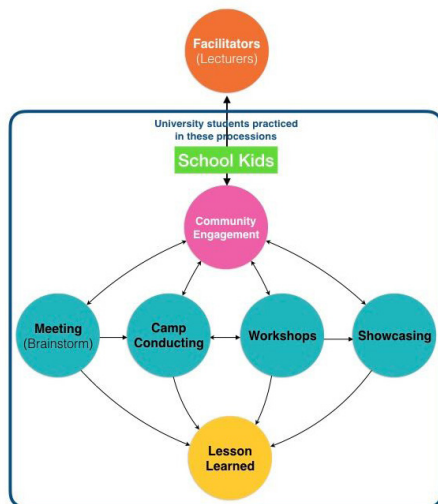
การสื่อสารในรูปแบบของการทำงานข้ามวัฒนธรรม (cross-cultures) เป็นตัวกระตุ้นทางความคิดจากบริบททางวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมโดยรอบ ซึ่งให้เห็นถึงองค์ประกอบที่สำคัญในการตกตะกอนความคิดทางด้านปรัชญา สังคม และจิตวิทยาที่เกิดจากรูป รส กลิ่น เสียง และสัมผัส ว่าสิ่งเหล่านั้นเป็นอย่างไร และแต่ละคนนั้นเข้าใจอย่างไร ภายใต้บริบทในทางวัฒนธรรมดังกล่าว (Polyani, 2009) เห็นได้ชัดว่าเมื่ออาสาสมัครอักษร - ศิลป์ได้รับรู้ข้อมูลทางวัฒนธรรม จากการลงปฏิบัติการเก็บข้อมูลในภาคสนามแล้ว การแบ่งปันข้อมูลที่นำไปสู่การหาข้อสรุปในระเบียบวิธีการเรียนรู้แบบปฏิบัติการ (action) ในที่สุดเกิดขึ้นในห้องเรียนอักษร - ศิลป์ ทำให้อาสาสมัครได้วิเคราะห์ข้อมูลในเชิงวิพากษ์โดยการนำความรู้ที่ได้รับมาเชื่อมโยงกันทำให้เห็นความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ ผ่านการวิเคราะห์ในรูปแบบของสหวิทยาการ (อานันท์, 2562)

จากแนวคิดในการดำเนินงานกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 1 เป็นการดำเนินกิจกรรมกับครูและนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจุฬา-ธรรมศาสตร์ 3 ในด้านกิจกรรมดนตรีและศิลปะสร้างสรรค์ผ่านการประพันธ์เพลงร่วมกันกับนักเรียนในโรงเรียน

การปรับปรุงห้องสมุด การปรับปรุงห้องเรียนในระดับชั้นอนุบาล รวมถึงการประดิษฐ์สร้างสรรค์จากสิ่งของเหลือใช้หรือขยะ เรื่องราวต่าง ๆ ถูกนำเสนอผลงานของกิจกรรมให้กับชุมชนได้รับทราบ ถึงกิจกรรมของค่ายอักษร - ศิลป์ นำไปสู่การดำเนินงานในขั้นตอน หลังการดำเนินกิจกรรมค่าย (post production) ในรูปแบบการจัดทำ เว็บไซต์ www.pgvim.ac.th/aksornsilpa ภายใต้การปรับปรุง โดยสถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา รายงานเชิงวิชาการ และการ นำเสนอผลงานทางวิชาการในระดับนานาชาติ เพื่อหาวิธีในการพัฒนา กิจกรรมของค่ายอาสาสมัคร โดยหวังใจว่าจะสามารถเป็นแนวปฏิบัติ ที่ดีให้กับการทำงานอาสาสมัครแก่นิสิตนักศึกษาทางด้านภาษา ดนตรีและศิลปะ (Suwanpakdee & Pokthitituyuk, 2018) โดยได้รับข้อเสนอแนะให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ของค่ายอักษร - ศิลป์ มากขึ้น การเข้าถึงวัฒนธรรมพื้นถิ่นจะสามารถ ทำให้เกิดการส่งต่อทางวัฒนธรรมระหว่างคนรุ่นเก่าและคนรุ่นใหม่ โดยกิจกรรมในการดำเนินการต้องไม่สูญเสียเอกลักษณ์ในการทำงาน สรรสร้างสรรค์ อีกทั้งยังเกิดปฏิสัมพันธ์ในวงกว้างซึ่งได้แก่ ชุมชน โรงเรียน และกลุ่มคณะค่ายอักษร - ศิลป์ อีกด้วย ประเด็นที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือการสร้างควมยั่งยืนของการดำเนินกิจกรรมเพื่อให้เกิดการพัฒนา อย่างต่อเนื่อง ในเรื่องของทุนสนับสนุนทั้งภาครัฐและเอกชนที่จะมี ส่วนช่วยในการพัฒนาชุมชนเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องตระหนักถึงด้วย

ปีที่ 2 ของกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ ได้พัฒนาจากข้อเสนอแนะในการดำเนินกิจกรรมปีที่ 1 ในการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยอาสาสมัครเป็นผู้เรียนรู้วัฒนธรรมพื้นบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาษาดนตรี และศิลปะ รวมถึงบริบทของชุมชนด้วย พร้อมกันกับการเริ่มสร้างเยาวชนผู้นำในชุมชน ในที่นี้คือ นักเรียนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา-ธรรมศาสตร์ 3 มาร่วมเรียนรู้ในการดำเนินงานกับนิสิตนักศึกษา เป็นการเชื่อมโยงที่จะทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างชุมชนและอาสาสมัครค่ายอักษร-ศิลป์ มากขึ้น

อาสาสมัครนิสิตศึกษานำข้อมูลที่ได้รับมาแบ่งปันเพื่อพัฒนากิจกรรมสร้างสรรค์โดยมีนัยยะในการเชื่อมโยงผู้คนในชุมชนได้ตระหนักรู้ถึงความงดงามของวัฒนธรรมพื้นถิ่น ซึ่งทำให้อาสาสมัครได้พัฒนาความรู้ทางวัฒนธรรมที่ได้รับมาดำเนินกิจกรรมสร้างสรรค์โดยมิให้สูญเสียดุลยคติสำคัญของวัฒนธรรม แต่ถูกนำเสนอในรูปแบบของการแสดงสร้างสรรค์ อาทิ ละครชุมชนที่มีเนื้อหาจากการตีความผ่านบทเพลง (interpretation) สู่การประพันธ์บทละครชุมชนที่มีเนื้อหาจากวัฒนธรรมในพื้นที่ของแต่ละกลุ่มโดยนิสิตนักศึกษา รวมถึงการสร้างแรงบันดาลใจโดยมีนิสิตนักศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินกิจกรรมให้กับนักเรียน ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 แนวคิดในการดำเนินงานกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 2

ในช่วงการนำเสนอผลงานในปีที่ 2 นี้ได้เปิดพื้นที่ให้พ่อแม่ แม่เฒ่าได้เล่าเรื่องราวบนเวทีนำเสนอผลงานของค่ายอักษร - ศิลป์ ผ่านบทเพลงร้องประกอบดนตรีของชาวปากะเกะญอจำนวนมากที่มีความหมายผ่านการดำเนินชีวิต ทำให้ผู้ชมในชุมชนเกิดความซาบซึ้งเป็นอย่างมาก บางบทเพลงในวันวานที่อาจจะกำลังถูกลืม จากเรื่องราวชีวิตของคนรุ่นเก่า ในบางช่วงถึงขั้นเรียกน้ำตาแห่งความปรีดีของคนในชุมชนด้วย ซึ่งชี้ให้เห็นว่า เกิดการส่งต่อเรื่องราวจากคนรุ่นเก่าสู่คนรุ่นใหม่ด้วยความแยบคาย และปราศจากอคติอย่างชัดเจน และที่สำคัญที่สุด คือการที่อาสาสมัครนิสิตนักศึกษาได้ลดทอนกำแพงกันในทางความคิดจากการทำงานด้วยทักษะเฉพาะทางที่แตกต่าง

กันในด้านภาษา ดนตรี และศิลปะ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการปลูกฝัง
ความเป็นอาสาสมัครที่ดี (volunteerism) ในการสร้างประโยชน์ให้
แก่ชุมชนและสังคม (ศุภพร, 2561)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในการดำเนินงานในปีที่ 2 พบว่า
ในการพัฒนาควมมองเห็นถึงการสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง เพื่อนำไปสู่
การสร้างเศรษฐกิจซึ่งอาจจะต้องใช้ระยะเวลา อีกทั้งพื้นที่ที่ศึกษา
สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้ ซึ่งเป็นประเด็น
ที่ยังคงต้องช่วยกันพัฒนาต่อไป และควรมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน
ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ ควบคู่ไปกับกิจกรรมสร้างสรรค์ที่พัฒนา
ในด้านความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมด้วย ที่ซึ่งเป็นเสน่ห์และ
เอกลักษณ์ของค่าย ทำให้ขั้นตอนในการถ่ายทอดเรื่องราว
ผ่านขั้นตอนการดำเนินงานหลังกิจกรรมรายงานสรุปผลเป็นหนังสือ
จำนวนหนึ่งเล่ม ชื่อเรื่อง ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 2
โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 ตำบลแม่หละ
อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก² และเพิ่มเติมข้อมูลลงในเว็บไซต์

จากการดำเนินงานของกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ในปีที่ 1
และ 2 แสดงให้เห็นถึงเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้คนในชุมชน
อย่างเห็นได้ชัด ได้รับการไว้วางใจจากชุมชน จากการดำเนินงาน
สร้างสรรค์ผลงานผ่านกิจกรรมของค่ายจากวัฒนธรรมพื้นบ้านที่ผ่านมา
การเรียนรู้สองทางเป็นประโยชน์ให้กับชุมชนและกลุ่มอาสาสมัคร

² ISBN: 978-616-91719-2-8

ทำให้การดำเนินงานในปีที่ 3 จำเป็นต้องมีความเข้มข้นด้วยเนื้อหาวิธีการดำเนินงานให้รัดกุม และในระยะเวลาในการดำเนินการปฏิบัติบนภาคสนามจริงที่จำกัด ทำให้ผู้เขียนและคณะทำงานในด้านการบวนการซึ่งประกอบด้วยคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ได้สัมภาษณ์ความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในด้านมานุษยวิทยาในการพัฒนากิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3 ดังนี้

ดำรงค์ อุดุลยฤทธิกุล³ ได้ให้ข้อเสนอแนะในด้านการพัฒนาชุมชนให้ยั่งยืน โดยได้รับความกรุณาจากอาจารย์ในการติดต่อประสานงานในการวางแผนกับหน่วยงานภาคเอกชน ในด้านการเกษตรกรรมเพื่อสำรวจพื้นที่บริเวณโรงเรียนและหาความเป็นไปได้ในการดำเนินงานด้านเกษตรกรรมช่วงหน้าแล้ง

อานันท์ นาคคง⁴ ให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการดำเนินกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์เพื่อน้องปีที่3การจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบสารคดีเป็นการดีในขั้นตอนต่อไปของกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ ที่จะเห็นมุมมองการเล่าเรื่องราววัฒนธรรมชุมชนผ่านนักเรียนในโรงเรียนหรือคนในชุมชนก็เป็นได้ อีกทั้งหากมีมุมมองที่ท้าทายในการนำนักเรียนจากโรงเรียนมานำเสนอผลงานในรูปแบบการแสดงหรือนิทรรศการจะเป็นการดีในการส่งต่อเรื่องราวของชาวปกากะญอ ณ บ้านแม่ออกฮู้ด้วย

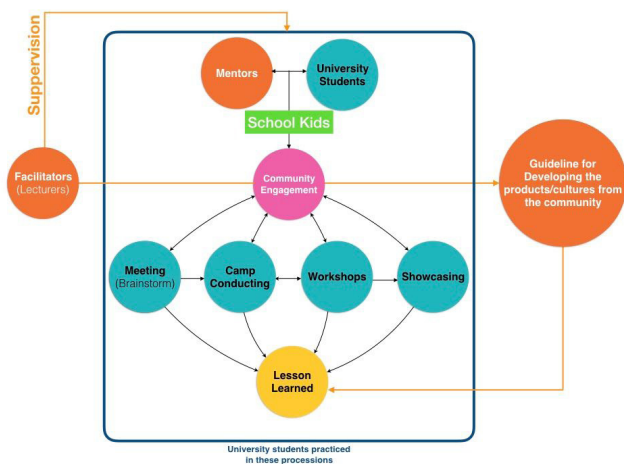
³ ที่ปรึกษาค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3, รองศาสตราจารย์ ดร., คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

⁴ ศิลปินศิลปาธร สาขาดนตรี พ.ศ. 2562, นักมานุษยวิทยาคนตรี, อาจารย์ประจำคณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

รัศมี ชูทรงเดช⁵ ให้ข้อเสนอแนะทางด้านมนุษยวิทยากับการดำเนินกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3 ไว้ว่าเมื่อกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ ได้ดำเนินการพัฒนาในด้านปฏิสัมพันธ์กับชุมชนมาตั้งแต่เริ่มกิจกรรมตั้งแต่ขอปีแรกแล้ว ควรพัฒนาการเข้าใจความสัมพันธ์ของคนในชุมชนจะทำให้เข้าใจบริบทในพื้นที่มากยิ่งขึ้น โดยได้แนะนำกิจกรรมในลักษณะการทำแผนที่ชุมชนจากกิจกรรมของค่ายอักษร - ศิลป์ ซึ่งจะนำไปสู่ข้อมูลในการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นศูนย์เรียนรู้ในชุมชนหรือหากสามารถพัฒนาต่อได้จะทำให้กลายเป็นพิพิธภัณฑ์ชุมชนในอนาคตก็เป็นได้

จากแนวคิดและข้อเสนอแนะทำให้ผู้เขียนได้วางแผนการดำเนินงานโดยพัฒนารูปแบบตั้งแต่ปีแรกในการดำเนินกิจกรรมโดยเสนอแนวคิดแบบจำลอง (model) ในการดำเนินกิจกรรมในปีที่ 3 อย่างเป็นรูปธรรมดังแผนภาพที่ 2

⁵ รองศาสตราจารย์ ดร., คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

แผนภาพที่ 2 แนวคิดในการดำเนินงานกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3

1. การสร้างพี่เลี้ยง (mentor) จากศิษย์เก่า ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง รุ่นที่ 1 และ 2

เมื่อเมล็ดพันธุ์แห่งความคิดในตัวของอาสาสมัครรุ่นที่ 1 และ 2 ที่ถูกหว่านไว้เริ่มเติบโต การสร้างความชำนาญให้แก่อาสาสมัครเพื่อให้มีโอกาส ทำงานอย่างต่อเนื่องในพื้นที่ที่เป็นลักษณะห้องปฏิบัติการภาคสนาม ในการดำเนินกิจกรรมปีที่ 3 ได้พัฒนาแนวคิดอาสาสมัครของค่ายทั้งรุ่นเก่าและใหม่ให้มีความใกล้ชิดและสามารถให้คำปรึกษากับอาสาสมัครใหม่ให้มีความเข้าใจวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมของค่ายอักษร - ศิลป์ รวมถึงการนำกิจกรรมในรูปแบบสร้างสรรค์

โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มพี่เลี้ยงมีความเข้าใจบริบทในชุมชนที่ศึกษา ทำให้การปฏิบัติงานศึกษภาคสนามเป็นไปด้วยความราบรื่น จากการให้คำแนะนำกับอาสาสมัครใหม่โดยพี่เลี้ยงในการดำเนินกิจกรรมในเรื่องของการระดมความคิด (brainstrom) การบริหารจัดการค่าย (camp conducting) การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ (workshops) และการนำเสนอผลงาน (showcasing)

2. การสร้างกลุ่มผู้นำเยาวชนในพื้นที่ศึกษา (leadership students)

การสร้างกลุ่มผู้นำเยาวชนในพื้นที่ ตัวแทนนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาจากโรงเรียน เข้าร่วมดำเนินกิจกรรมพร้อมกับนิสิตนักศึกษา ร่วมกันแก้ไขปัญหาในการดำเนินงาน และเป็นตัวกลางในด้านการประสานงานกับชุมชน โดยพัฒนาต่อเนื่องมาเป็นปีที่2 จากค่ายอักษร - ศิลป์เพื่อน้อง ปีที่2 โดยให้ความสำคัญในการสร้างเยาวชนในพื้นที่ให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น ทำให้กลุ่มผู้นำเยาวชนในพื้นที่ได้มีเวทีให้แสดงออกและสร้างความตระหนักรู้กับชุมชนให้แก่แก่น้องนักเรียนในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี

3. การหาหรือความต้องการของชุมชน

การดำเนินงานสองปีที่ผ่านมาของกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ ได้สร้างความไว้วางใจให้แก่ชุมชนและโรงเรียน ทำให้การดำเนินงาน

ในปีที่ 3 ควรรับฟังความต้องการของชุมชนเพื่อรับฟังปัญหาและความต้องการเพื่อให้การดำเนินงานในปีต่อ ๆ ไป ได้เป็นไปตามความต้องการของชุมชนและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการดำเนินกิจกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับฟังจากผู้นำชุมชน ชาวบ้านและครูที่โรงเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดมิติในความเข้าใจระหว่างกันมากขึ้นในการดำเนินกิจกรรมนี้ได้รับความกรุณาจาก ศรพวงษ์ สุดประเสริฐ⁶ เข้าร่วมศึกษาในเชิงพื้นที่และร่วมสังเกตการณ์การดำเนินงานของค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อให้เห็น และมุมมองในการพัฒนาด้านการดำเนินกิจกรรมในปีนี้ด้วย⁷

จากการหารือพบประเด็นที่สำคัญในภาพรวมโดยสังเขป ดังนี้

โรงเรียน ครูใหญ่ได้เห็นพ้องต้องกันกับคณะอักษร - ศิลป์ ในเรื่องฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมในพื้นที่โดยการจัดให้เกิดห้องเรียนดนตรีพื้นบ้าน ปกาเกอญอ โดยให้พ่อเผ่า แม่เผ่าในชุมชนเป็นผู้สอน โดยจะเริ่มนำร่องดำเนินงานในช่วงปีนี้ ซึ่งจะส่งผลต่อการดำเนินกิจกรรมของค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องปี 4 ในด้านชุมชนมีความต้องการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในเรื่องของความสะอาดของต้นน้ำ และการทำเกษตรในช่วงหน้าแล้งยังประสบปัญหาความไม่พอเพียงต่อการทำการเกษตรกรรม

⁶ อาจารย์ประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และนักมานุษยวิทยา

⁷ ดูเพิ่มเติมในบท “ค่ายศิลป์ ไม่ใช่ ค่ายสร้าง” : บทสังเกตจากพื้นที่ ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3”

4. การบริหารจัดการค่ายอักษร - ศิลป์

นอกจากกิจกรรมภายในค่ายแล้ว การดำเนินงานในด้านการบริหารจัดการค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อสร้างความอุดมสมบูรณ์ตลอดระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้นักเรียนในโรงเรียนและคณะอักษร - ศิลป์ ได้ดำเนินกิจกรรมไปด้วยความราบรื่น โดยได้รับความกรุณาจากคณาจารย์และเจ้าหน้าที่คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่เป็นหัวแรงหลักในการประสานงานในการดำเนินกิจกรรม ทำให้การบริหารจัดการภายในค่ายในด้านของการเดินทาง อาหาร ที่พัก ฯลฯ เป็นไปด้วยความราบรื่น อีกทั้งความร่วมมือในการดำเนินงานจากสถาบันการศึกษาที่เข้าร่วมเป็นอย่างดี

การบริหารจัดการค่ายอักษร - ศิลป์ ได้รับการประเมินการดำเนินงานโดยผู้เข้าร่วมค่าย ประกอบด้วย คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนิสิตนักศึกษาที่เป็นอาสาสมัครค่าย จากมหาวิทยาลัย และสถาบันการศึกษาทั้ง 4 แห่ง พบว่า คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ได้ประเมินการบริหารจัดการค่ายอักษร - ศิลป์ ในด้านต่าง ๆ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านอาสาสมัคร ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และด้านสภาพแวดล้อม กลุ่มนิสิต นักศึกษาที่เป็นอาสาสมัครค่าย ได้ประเมินผลในส่วนของการบริหารจัดการค่าย เพื่อให้ได้ผลลัพธ์การดำเนินงานค่าย สำหรับการพัฒนาคุณภาพ และประสิทธิภาพการบริหารจัดการค่ายต่อไป (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในบทวิเคราะห์ท้ายเล่ม^๑)

^๑ บทวิเคราะห์ หน้า 114

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากการดำเนินกิจกรรมในปีที่ 3 มีประเด็นที่สำคัญดังต่อไปนี้

กิจกรรมได้รับความสนใจจากชุมชนโดยรอบบ้านแม่ออกฮู ทำให้โรงเรียนและชุมชนอยากให้มีการเปิดกว้างทางกิจกรรมให้กับเยาวชนในพื้นที่ใกล้เคียงด้วย ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างความร่วมมือและความสามัคคีของชุมชนโดยรอบผ่านกิจกรรมทางด้านภาษา ดนตรีและศิลปะของค่ายอักษร - ศิลป์

การพัฒนาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา - ธรรมศาสตร์ ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและเป็นแบบอย่างที่ดีในการเก็บรวบรวมองค์ความรู้ของวัฒนธรรมพื้นบ้านปกากะญอ ซึ่งจะเป็นการทบทวนภูมิปัญญาวัฒนธรรมที่กำลังจะเลือนหายไปตามกาลเวลาให้สามารถดำรงไว้ซึ่งความงามของศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน

ถึงเวลาแล้วที่ค่ายอักษร - ศิลป์ จะเปิดประตูให้กับนิสิตนักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ได้มีโอกาสสัมผัสกับประสบการณ์ในการทำงานอาสาสมัครในด้านภาษา ดนตรีและศิลปะ เพื่อปลูกฝังให้เกิดแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินกิจกรรมเพื่อให้อวดคล้องกับทักษะที่นิสิตนักศึกษามีอยู่ และใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชนและสังคมต่อไป

ถ่ายทอด - ศิลป์ เพื่อน้อง รุ่นที่ 3

พรทิพย์ เฉิดฉินนภา^๑

ค่ายอักษร - ศิลป์ เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และสถาบันดนตรี กัลยาณิวัฒนา โดยจัดกิจกรรมทางการศึกษาให้นักเรียนโรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดนจุฬา-ธรรมศาสตร์ 3 บ้านแม่อกฮู ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก และเป็นการสนับสนุน การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์จากการสร้างอาคารอเนกประสงค์เนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุครบ 60 พรรษา ในปี พุทธศักราช 2558 โดยได้จัดกิจกรรม “ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง” ขึ้น 2 ครั้งแล้ว คือ ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 9-13 พฤศจิกายน 2560 และค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 20-24 ตุลาคม 2561

กิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3

เมื่อปีการศึกษา 2562 เวียนมาถึง คณะผู้ดำเนินงานของค่ายอักษร - ศิลป์ ทั้งผู้บริหาร อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษา ได้เริ่มปรารภถึงการจัดกิจกรรมดังกล่าวอีกครั้ง

⁹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, รองคณบดีฝ่ายการนักศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาสพงศ์ ศรีพิจารณ์ คณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และฝ่ายการนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ จึงได้ประสานความร่วมมือไปยัง อาจารย์ ดร.ศุภพร สุวรรณภักดี แห่งสถาบันดนตรีกลายาณิวัฒนา อ.เจกสันด์ คังคะเกตุ จากมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี โดยได้ประชุมเพื่อเตรียมความพร้อมของค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ครั้งที่ 3 ในวันที่ 9 ตุลาคม 2562 ณ ห้อง 307 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทำพระจันทร์ โดยมีนักศึกษาและฝ่ายการนิสิตของคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เข้าร่วมประชุมวางแผนการดำเนินงาน

จากการประชุมเตรียมความพร้อมของการจัดค่ายอักษร - ศิลป์ ทั้ง 4 สถาบัน จึงได้กำหนดจัดการทำอบรมเชิงปฏิบัติการ (workshop) ดังรูปที่ 1 สำหรับนักศึกษาและทีมงานที่เกี่ยวข้องในวันอาทิตย์ที่ 20 ตุลาคม 2562 ณ สถาบันดนตรีกลายาณิวัฒนา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาสพงศ์ ศรีพิจารณ์ เป็นผู้เปิดกิจกรรม อบรมเชิงปฏิบัติการดังกล่าว และ อาจารย์ ดร.ศุภพร สุวรรณภักดี ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา สถาบันดนตรีกลายาณิวัฒนา เป็นผู้ดำเนินกิจกรรม เพื่อให้นักศึกษาและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับแนวคิดและกิจกรรมต่าง ๆ ของค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ครั้งที่ 3 โดยมีสมาชิกชาวค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ครั้งที่ 2 ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วมาร่วมทำกิจกรรมในครั้งนี้ด้วย และมีกำหนดจัดค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ครั้งที่ 3 ในวันที่ 23-27 ตุลาคม 2562

รูปที่ 1 ภาพบรรยากาศกิจกรรม

ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ครั้งที่ 3 เริ่มต้นเช้าตรู่ของวันที่ 23 ตุลาคม 2562 ทั้ง 4 สถาบันนัดรวมพลกันที่คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต แล้วเริ่มเดินทางไปพร้อมกันผ่านจังหวัดต่าง ๆ ลัดเลาะไปตามทาง ผ่านทุ่งนา ป่าเขา ภูเขาทางโค้งลาดชัน ตื่นตาตื่นใจไปกับทิวทัศน์สองข้างทางร่วมกันจนกระทั่งเวลาประมาณ 19.30 น. ก็ถึงจุดหมายปลายทาง ณ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจุฬา-ธรรมศาสตร์ 3 บ้านแม่อกฮู โดยมีท่านอาจารย์ใหญ่ ด.ต.บรรดล เมืองมูล และคณะครูรอต้อนรับด้วยความยินดี ดังรูปที่ 2

รูปที่ 2 อาจารย์ใหญ่ ด.ต.บรรดล เมืองมูลและคณะครูกล่าวต้อนรับ

เช้าวันที่ 24 ตุลาคม 2562 เป็นวันแรกที่คณะทำงานชาวกาย ได้เริ่มทำงานอย่างแข่งกับเวลาที่มีเพียง 3 วัน คือ 24, 25 และ 26 ตุลาคม เท่านั้น สมาชิกทุกคนเริ่มกิจกรรมตามหน้าที่ของตนเองตามที่ได้เตรียมการไว้ตั้งแต่วัน workshop ภายใต้แนวคิดหลักของค่ายที่ต้องการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้คน และสังคม เพื่อให้กิจกรรมของค่ายนี้เป็นประโยชน์แก่สังคม เป็นแนวทางของการสร้างจิตอาสา การช่วยเหลือเกื้อกูลคนอื่น ๆ ในสังคม และประการสำคัญเป็นการเปิดโลกทัศน์ของชาวกายให้ได้เห็นถึงอีกสังคมหนึ่งของประเทศที่ซ่อนตัวอยู่ในป่าเขาลำเนาไพรซึ่งยังรอคอยคนไทยในส่วนอื่น ๆ มารับรู้เข้าใจและร่วมพัฒนาให้ “พวกเขา” ได้มีโอกาสเท่าเทียมคนอื่น ๆ โดยที่ไม่ได้ทอดทิ้งศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตและโลกทัศน์อันงดงามของ “พวกเขา” ไป

นอกจากนี้กิจกรรมนี้ยังช่วยสนับสนุนให้นักศึกษาได้มีโอกาสเรียนรู้และฝึกฝนทักษะของแนวคิดทักษะศตวรรษที่ 21 ทั้งในเรื่องทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ทักษะด้านการสื่อสาร และทักษะความเข้าใจความแตกต่างด้านวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปลูกฝังแนวคิดเรื่องการเคารพให้เกียรติ (respectful mind) การทำงานในค่ายนี้ต้องมีการพบปะแลกเปลี่ยนความคิดการทำงานทั้งระหว่างสถาบัน และระหว่างโรงเรียน และชุมชน ความหลากหลายทางความคิด วัฒนธรรมและความเชื่อ จึงต้องเรียนรู้ที่จะให้เกียรติกับคนที่แตกต่างด้วยการฝึกการอยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกัน กิจกรรมที่ค่ายแห่งนี้จึงไม่ได้เป็นเพียงการทำงานเพื่อให้สังคมเท่านั้น แต่เป็นการให้โอกาสตัวเองเพื่อจะเรียนรู้อารมณ์และความคิดเพื่อพัฒนาตนไปพร้อม ๆ กัน

ช่วงเวลา 24-25-26 ตุลาคม 2562 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจุฬา-ธรรมศาสตร์ 3 มีแต่เสียงบทเพลงที่มีความหมายดี ๆ ไพเราะก้องกังวาน เสียงหัวเราะและรอยยิ้มของเด็กน้อย ๆ ชาวปกาเกอะญอ และชาวค่ายทุกคนที่มอบรอยยิ้มให้แก่มกันตั้งพันธะสัญญาว่าจะช่วยกันทำภารกิจค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ครั้งที่ 3 ให้สำเร็จตามจุดมุ่งหมายทุกประการ พร้อมกับความตั้งใจว่าปีหน้าเราทุกคนจะกลับมาพบกันที่นี่ที่เดิมของเราอีกครั้ง “ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ครั้งที่ 4” และเสียงเพลง “จับมือมัน” จะก้องกังวานขึ้นมาอีกครั้ง

ถ่ายศิลป์ ไม่ใช่ ถ่ายสร้าง : บทสังเกตจากพื้นที่ ถ่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3

ศรุพงษ์ สุดประเสริฐ¹⁰

“ค่าย” ปรากฏภาพจำในฐานะค่ายอาสาพัฒนาชนบท โดยระดมคนหนุ่มสาวในวัยเรียน ออกจากรั้วมหาวิทยาลัยไปยังชุมชนที่อยู่ห่างไกล เพื่อไปพบสภาพแวดล้อมที่ขาดแคลน และเราก็ใช้พลังงานและพลังทางปัญญาต่างๆ เพื่อทำให้ชุมชนนั้นดีขึ้น โดยเฉพาะการพัฒนาสิ่งก่อสร้างและสาธารณูปโภคพื้นฐาน และการสอนหนังสือ ตามเรื่องเล่าชาวค่ายที่สืบทอดกันมา เหล่าชาวค่ายมักจะได้เรียนรู้ถึงความแตกต่าง ความขาดแคลน ความไม่เท่าเทียมที่อยู่ในสังคมไทย หรือเรื่องโรแมนติคอย่างการมีแฟนหลังจากกลับจากค่าย ค่ายจึงเป็นช่วงเวลาที่ทำให้หนุ่มสาวในเมืองหรือลูกหลานชนชั้นกลางได้หลบหนีไปจากสภาวะทั่วไปอันจำเจ ไปสู่พื้นที่และประสบการณ์ที่จะเปลี่ยนผ่านความคิด ตัวตน และสถานะ

“โรงเรียนเราแสงงาม พันธุ์ไม้หลายนามเขียวขจี...” เพลงค่ายอักษร - ศิลป์ ไม่เหมือนเพลงค่ายที่อื่น ที่มักจะเป็นมรดกตกทอดจากเยาวชนยุคแสงงหาก่อนที่จะนำไปถึงเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 เพลงค่ายที่นี้อ่อนหวาน โรแมนติค ดูเป็นชาวศิลป์มากกว่า ชาวค่ายอย่างที่เคยปรากฏในภาพจำ คำถามในใจฉันก็คือ ค่ายที่นี้จะเป็นอย่างไร จากข้อสังเกตและคำถามนี้ ทำให้ฉันต้องสังเกตนั่งฟังอย่างเงียบๆ เพื่อเก็บข้อมูล ตกตะกอนเป็นคำถามเพื่อพูดคุย ก่อนที่จะกลับมาตกตะกอนกับตัวเอง เพื่อตอบคำถามข้างต้น และนี่คือคำตอบที่ฉันได้รับ

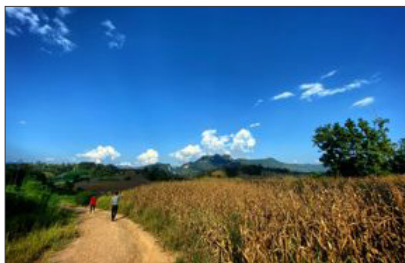
¹⁰ อาจารย์ประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, นักมานุษยวิทยาคนตรี

1. ข้อมูลพื้นที่

1.1 ทำเลที่ตั้ง

“ภูผา ขอบแคว้น ชายแดนกันดาร” ดูจะเป็นคำนิยามที่กระชับและให้ภาพได้ชัดเจน โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 วางตัวอยู่บนยอดเนินเขา แวดล้อมด้วยเนินเขาลูกเล็กลูกใหญ่ลดหลั่นลาดชันสลับกันไปมา มีทั้งบ้านเรือนแบบปกาเกอะญอ และพื้นที่เกษตรกรรมวางสลับตัวกันไป และมีภูเขาหินปูนขนาดใหญ่อุดมไปด้วยต้นไม้วางตัวเป็นภาพพื้นหลัง ด้านหลังโรงเรียนมีแม่น้ำแม่อกฮูไหลผ่าน ซึ่งอีกเพียงแค่ประมาณ 3 กิโลเมตรแม่อกฮูสายนี้ก็จะไหลไปรวมกับแม่น้ำเมย ชายแดนธรรมชาติที่คั่นระหว่างไทยกับเมียนมาร์ พื้นที่เกษตรกรรมที่วางตัวอยู่รายรอบโรงเรียนและหมู่บ้านแห่งนี้ บางแปลงเป็นไร่ข้าวโพดยืนต้นสีน้ำตาลข้างถนนดินสีแดง ดังรูปที่ 3 ซึ่งนำทางเราไปสู่แม่น้ำแม่อกฮูที่ลดระดับลงจนเห็นก้อนหินที่ท้องแม่น้ำและเศษขยะที่ติดอยู่ตามริมฝั่ง

รูปที่ 3 ไร่ข้าวโพดยืนต้นสีน้ำตาลข้างถนนดินสีแดง

จุดหมายปลายทางของค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีนี้ ยังคงเป็น โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 ซึ่งตั้งอยู่ที่ หมู่บ้านแม่ออกฮู หมู่ที่ 9 ต. แม่หละ อ. ท่าสองยาง จ. ตาก หากปักหมุดที่ตั้งโดยเริ่มต้นที่ท่าอากาศยานแม่สอด จะใช้เวลาประมาณชั่วโมงเศษเท่านั้น ก็จะไปถึงด้วยถนนหลวงหมายเลข 105 แม้ว่าจุดหมายจะตั้งอยู่ ณ “ภูผา ขอบแคว้น ชายแดนกันดาร” แต่ถนนหนทางที่เข้าไปถึงนั้น ไม่ได้ลำบากแต่อย่างใด หากมีเพียงด่านตรวจตั้งสกัดอยู่หลายจุด การไต่ระดับความสูงก็ไม่ถึงกับหวาดเสียว มีเพียงภูผาหินปูนรังสรรค์ภูมิทัศน์งดงามอยู่รายรอบระหว่างการเดินทางเท่านั้น ดังรูปที่ 4 ช่วงหนึ่งของถนนเป็นสะพานข้ามแม่น้ำชื่อเดียวกับหมู่บ้าน สายน้ำดูมีขนาดใหญ่จนไม่ยากเชื่อว่าเมื่อมันเดินทางไปถึงที่หมู่ 9 แล้วจะดูราวเป็นลำธารเท่านั้น

รูปที่ 4 ภูเขหินปูนที่ปรากฏเป็นทิวทัศน์เบื้องหลังของหมู่บ้าน

แม้ว่าสายน้ำแม่ออกสูจะไหลผ่านหลายหมู่บ้าน และเป็นแหล่งน้ำที่สำคัญของคนในแถบนี้ แต่หมู่บ้านที่ 9 มีความโชคดีที่ยังมีแหล่งน้ำสำคัญอีก 2 แหล่ง ได้แก่ น้ำจากภูเขา และน้ำบาดาล ด้วยเหตุนี้ แม่น้ำสายน้อยจึงยังไม่สร้างปัญหามากมายนักให้กับหมู่บ้านนี้ ต่างจากบ้านแม่ออกผา루ที่อยู่ถัดลงไปอีก 3 กิโลเมตร บริเวณที่แม่ออกสูบรรจบกับเมยที่ต้องพึ่งพาน้ำจากแม่น้ำเท่านั้น

แม่น้ำเมยเป็นพรมแดนธรรมชาติที่คั่นระหว่างแผ่นดินทั้งสองประเทศ หากชมภาพมุมสูงจากแผนที่กูเกิล (Google Map) แล้วจะพบว่า มีชุมชนตั้งอยู่ที่ฝั่งไทยเท่านั้น ฝั่งเมียนมาร์นั้นมีเพียงพื้นที่สีเขียวทอดยาวไปจรดกับแนวเขา แม้เมื่อพ้นแนวเขาไปแล้ว ก็ยังคงเป็นพื้นที่สีเขียวเช่นเดิม

ทำเลที่ตั้งบ้านแม่ออกสูนั้น แม้จะมีภูเขาโอบล้อม จนทำให้บางวันมีหมอกหนาไปจนถึงตอนสายและบางวันก็อากาศร้อนจนหลงฤดู แต่แหล่งน้ำและถนนหนทางก็ทำให้ที่นี่ไม่ได้ลำบากเกินไปนัก ขณะที่ระยะทางห่างจากพรมแดนธรรมชาติเพียงไม่กี่กิโลเมตรกลับนำมาทั้งโอกาสและอุปสรรคในคราวเดียวกัน

1.2 ผู้คนและวัฒนธรรม

ผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบันเล่าให้เราฟังว่าผู้คนที่นี่เป็นชาติพันธุ์ปกากะญอ เพ็งย้ายมาอยู่ที่นี่ได้ไม่กี่รุ่น ยังใช้ภาษาปกากะญอ

ในการพูดคุย แต่คนรุ่นใหม่จะเริ่มไม่ได้ศัพทยาก ๆ แล้ว ขณะที่
อาสาสมัครที่ลงพื้นที่ไปพูดคุยกับผู้คนที่นี่เล่าว่าคนรุ่นแรกที่มาอยู่ที่นี้
อพยพมาจากเมียนมาร์

บ้านเรือนส่วนใหญ่เป็นเรือนไม้ยกพื้นสูง มีผนังและหลังคา
ทำจากวัสดุธรรมชาติ บ้านที่เป็นร้านขายของจะเป็นบ้านสองชั้น
ชั้นล่างเป็นร้านค้า ใช้ปูนเป็นวัสดุหลักในการก่อสร้าง ส่วนชั้นบนยังเป็นไม้
ดังรูปที่ 5

รูปที่ 5 บ้านเรือนของคนที่นี่ปลูกเรียงรายไปตามแนวสูงต่ำของพื้นที่

นอกเหนือจากการประกอบอาชีพค้าขายซึ่งมีไม่กี่ร้านแล้ว
อาชีพเกษตรกรก็ยังพบได้ในหมู่บ้านนี้ พื้นที่เพาะปลูกกระจายตัว
อยู่รอบๆ หมู่บ้าน ดังรูปที่ 6 ขณะที่พื้นที่ในบ้านเป็นแปลงผักสวนครัว
แปลงผักบางบ้านได้เครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์ออร์แกนิก
(certified organics) ด้วย

รูปที่ 6 พื้นที่เกษตรกรรม

ผู้คนที่นี้ มีทั้งที่นับถือศาสนาคริสต์ และนับถือศาสนาพุทธ โดยจะมีลักษณะค่อนข้างไปทางแบบพม่า มีพระพม่ามาจำวัดอยู่ในหมู่บ้านนี้ด้วย นอกเหนือจากพระพม่าแล้ว เมื่อถึงคราวเทศกาลงานบุญ ก็จะมีศิลปะการแสดงแบบพม่ามาแสดงให้ชมด้วย นักแสดงเหล่านั้นล้วนอาศัยอยู่ในศูนย์อพยพแบบเกาะซึ่งอยู่ใกล้ ๆ กับหมู่บ้านนี้เอง

ในด้านดนตรี แม้ว่าเพลงแรก ๆ ที่เราได้ยินในหมู่บ้านนี้จะเป็นเพลงลูกทุ่งร่วมสมัยที่เป็นที่นิยมในปัจจุบัน แต่เพลงปกาเกอะญอเองก็ยังมีให้ได้ยินอยู่บ้าง ผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบันให้ข้อมูลว่ามีเพียงคนรุ่นปู่ย่าตายายเท่านั้นที่ร้องได้ คนรุ่นพ่อแม่ รุ่นลูกหลานมีคนที่ยังร้องได้จำนวนน้อยลงเรื่อย ๆ จนอาจกล่าวได้ว่าคนรุ่นใหม่ร้องเพลงปกาเกอะญอไม่ได้แล้ว เพลงเหล่านี้จะถูกใช้แสดงในงานเทศกาลหรือตามงานสำคัญเท่านั้น เช่น งานแต่งงาน งานศพ ไม่ได้ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งอาจเป็นสาเหตุหนึ่งว่า เมื่อพื้นที่ในการแสดงดนตรีลดลง ก็ทำให้เพลงต่าง ๆ ค่อย ๆ หายไปจากชุมชนปกาเกอะญอ

นอกจากนี้ คำศัพท์บางคำที่เยาวชนไม่รู้จัก เพราะเป็นคำยาก ๆ บ้าง ภาษาพม่าบ้าง นอกจากนี้ ผู้ใหญ่บ้านยังให้ข้อมูลอีกว่า เมื่อก่อน มีฝรั่ง มาอยู่เพื่อเก็บข้อมูลในพื้นที่ ซึ่งใช้เวลาอยู่ในพื้นที่ราว 10 ปี มีเอกสารที่เขาทิ้งไว้ให้ด้วย แต่เรายังไม่มีโอกาสได้เข้าถึงข้อมูลเหล่านั้น

ตามที่ได้กล่าวไปแล้วว่า เพลงแรก ๆ ที่ได้ยินเมื่อมาถึง บ้านแม่อกฮู้นี้ก็คือเพลงลูกทุ่งยอดฮิตทั้งหลายในขณะนี้ เช่น ฝนเทลงมา เลิกคุยทั้งอำเภอเพื่อเธอคนเดียว รถแห่รถอยู่ บักแดงโม หรือแม้กระทั่งเด็กน้อยโซว์ทำเดินเพลงจตุรัส การหลั่งไหลของ วัฒนธรรมป๊อป (pop culture) ดูเหมือนจะเป็นคู่แข่งกับมรดก ของชาติพันธุ์ในทุกพื้นที่ ผู้เขียนยังไม่สามารถสรุปได้ว่าเพลงป๊อป ทำให้เพลงชาติพันธุ์ถูกลบเลือนไป แต่การเข้าถึงเทคโนโลยีได้ง่ายขึ้น ในราคาที่ถูกลง ก็ช่วยแพร่กระจายวัฒนธรรมป๊อปได้ในวงกว้างขึ้น ชาวบ้านมีสมาร์ทโฟนใช้ มีเน็ตประชารัฐให้ใช้ มีลำโพงบลูทูธต่อ จากมือถือเปิดเพลงได้ภายในบ้าน และเนื้อหา (content) ที่อุดม ไปด้วยวัฒนธรรมป๊อป การได้ยินเพลงลูกทุ่งมากกว่าเพลงชาติพันธุ์ จึงเป็นเรื่องที่ไม่เหนือไปกว่าความคาดหวัง

จากการสัมภาษณ์ชุมชนยังมีความท้าทายในการพัฒนา ในด้านอื่น ๆ เช่น การจัดการทรัพยากรน้ำ การจัดการความสัมพันธ์ กับศูนย์อพยพ รวมถึงเรื่องยาเสพติด เป็นปัญหาที่มีความซับซ้อน ที่ต้องอาศัยความร่วมมือและกลไกภาครัฐ แต่ความท้าทายของพื้นที่ บ้านแม่อกฮู้นี้ที่ประกอบไปด้วยผู้คนที่พักพิงมาจากที่อยู่เดิม

พร้อมด้วยอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ซึ่งกำลังปะทะกับวาทกรรมความเป็นไทย และปะทะกับวัฒนธรรมร่วมสมัยที่ไหลบ่ามาพร้อมกับสมาร์ทโฟนและสัญญาณอินเทอร์เน็ต กลายเป็นโอกาสที่จะทำให้ศิลปะและความคิดสร้างสรรค์ได้ทำงานกับผู้คนบริเวณนั้น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตัวตน และสร้างสรรค์พื้นที่ ไม่ให้เป็นเพียงที่อาศัยของร่างกาย แต่ให้กลายเป็นที่อยู่ของจิตวิญญาณของคนในชุมชนนี้จริง ๆ

2. การสังเกตค่ายอักษร - ศิลป์

2.1 ความมีส่วนร่วมของเยาวชนในท้องถิ่น

ค่ายอักษร - ศิลป์ นำพาอาสาสมัครซึ่งเป็นนิสิตนักศึกษา มาทำงานศิลปะกับเยาวชนระดับประถมศึกษา แต่เนื่องจากการเป็นกรไปลงพื้นที่เดิมอย่างต่อเนื่องหลายปี เยาวชนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนแห่งนี้ไปแล้ว พอได้ข่าวก็พากันกลับมาหา “พี ญ” ภาพความผูกพันกลายเป็นกำไรของการลงทุนในลักษณะนี้

วันแรกของกิจกรรม มีเยาวชนหลากหลายวัยมาขึ้นรอตั้งแต่เช้า มีตั้งแต่วัยก่อนประถมศึกษา วัยประถมต้น วัยประถมปลาย และมัธยมต้น เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมไล่เรียงไปตั้งแต่ออกกำลังกายตอนเช้า เข้ากลุ่มกิจกรรมดนตรี และลงพื้นที่ชุมชน จากนั้นจึงแยกย้ายกลับบ้าน ในวันถัด ๆ มา เยาวชนตัวจริงที่เข้าร่วมกิจกรรมเริ่มเห็นชัดเจนมากขึ้นว่าเป็นใคร กิจกรรมฝึกซ้อมร้องเพลงและแสดงเริ่มทำให้เห็นระดับความมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน

เยาวชนในระดับประถมปลาย และระดับมัธยมต้น แสดงออกชัดเจนถึงความตั้งใจเข้าร่วมแต่ละกิจกรรม ขณะที่เยาวชนระดับประถมต้นและก่อนประถมศึกษายังไม่แสดงความสนใจชัดเจนนัก บางส่วนยังชอบกิจกรรมที่ได้เคลื่อนไหวร่างกาย เช่น วิ่งเล่น วาดรูป ในส่วนของผู้สังเกตการณ์มีข้อสันนิษฐานถึงเรื่องของวัยซึ่งเกี่ยวข้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ และอุปสรรคทางการสื่อสารซึ่งเกี่ยวข้องกับระดับของประสบการณ์การใช้ภาษาไทยที่เป็นภาษาหลักในการสื่อสารของกิจกรรมในค่าย

2.2 คีนแสดงผลงาน

ลำดับการแสดงในคืนวันที่ 26 ตุลาคม 2562 เริ่มต้นจากการแสดงดนตรีปกาเกอะญอ มีเด็กหญิงคอยทำหน้าที่ล่ามให้กับนักร้องนักดนตรีผู้สูงวัยซึ่งไม่ถนัดภาษาไทยนัก จากการสอบถามถึงเหตุระอຍຍឹมปรากฏบนใบหน้าของผู้ใหญ่และผู้เฒ่าผู้แก่ แต่ฉันไม่ได้สังเกตเยาวชนนัก จึงไม่รู้ว่าเขาจะมีปฏิกิริยาอย่างไรในช่วงนั้น มีเพียงการลุกไปเข้าห้องน้ำหรือดื่มน้ำเท่านั้น ขณะที่เยาวชนในวัยประถมต้นประมาณ 10 คนที่ออกมาวิ่งเล่นเสียงดัง

เมื่อดนตรีปกาเกอะญอจบลง ก็ถึงคราวที่เยาวชนจะมาแสดงผลงานจากการฝึกซ้อมในค่ายอักษร - ศิลป์ ผู้ใหญ่บางส่วนเริ่มพาลูกเด็กเล็กแดงที่ยังอยู่ในวัยไม่หย่านมหรือยังดูแลตัวเองไม่ได้ กลับบ้านไม่ได้รอให้การแสดงจบลงก่อน แต่ก็ส่วนน้อยเท่านั้น

การแสดงในคำคืนวันนั้นผ่านพ้นไปด้วยดี เยวชนที่ร่วมแสดงให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ เพลงโรงเรียนเราแสนงามกลายเป็นเพลงที่เด็ก ๆ และชาวค่ายร้องขึ้นใจ พอดนตรีขึ้นปั๊บ ก็เปล่งเสียงร้องไปอย่างพร้อมเพรียง แสดงให้เห็นว่าดนตรีทำหน้าที่หลอมรวมผู้คนได้อย่างเต็มกำลัง ไม่ว่าจะเป็นคนต่างวัย ต่างพื้นที่ หรือต่างชาติพันธุ์

หลังการแสดงจบลง เยวชนบางส่วนอยู่ต่อเพื่อถ่ายภาพเป็นที่ระลึกกับอาสาสมัครและอาจารย์ในค่าย ผู้เขียนสังเกตเห็นหลาย ๆ คนยังคงโอ้อ้ออยู่ต่อแม้จะถ่ายรูปเสร็จแล้ว และบางคนก็ร้องไห้จากความซาบซึ้ง

การแสดงจบลง ชาวค่ายเก็บของ เช็กแล้วเช็กอีกให้เรียบร้อย เพราะรุ่งขึ้น เราจะต้องออกจากแม่ออกสู่ตั้งแต่เช้าตรู่ ไม่มีเวลาให้ตรวจสอบอะไรมากนักนอกจากจำนวนคน ไม่มีแม้แต่เวลาให้รำลึกการโอ้อ้อของเด็ก ๆ อาจหมายถึงการบันทึกภาพสุดท้ายของพี่ ๆ ในค่ายก็ได้ เพราะเขาเองก็ไม่รู้ว่าปีหน้าจะยังได้เจอกันอีกไหม ไม่มีใครรู้ ไม่มีทางรู้ได้เลย...

2.3 อาสาสมัครค่าย

ความคิดสร้างสรรค์และรสนิยม

อาสาสมัครรับโจทย์เพลงจากการเก็บข้อมูลภาคสนามในวันแรก และนำไปสร้างสรรค์เป็นการแสดง มีทั้งการประสานเสียงแบบง่าย ๆ

การคิดทำทางประกอบ และการแสดงละคร รสนิยมคือปัจจัยสำคัญที่จะทำให้งานนั้นน่าสนใจและมีสุนทรียภาพ ความท้าทายคือระยะเวลาอันจำกัด กับงานหรือทักษะที่ต้องการความละเอียดและแม่นยำซึ่งล้วนบริโภคเวลา ความท้าทายอีกประการคือศักยภาพที่ติดตัวมากับอาสาสมัคร การขัดเกลาความแหลมคมในการคิดหรือการสั่งสมบ่มเพาะรสนิยม ที่แต่ละคนมีไม่เท่ากัน ทำให้คุณภาพในการแสดงแต่ละชุดแตกต่างกันมากจนเป็นที่สังเกต

ความเป็นผู้นำและการจัดการกลุ่ม

อาสาสมัครหลายคนมีทักษะความเป็นผู้นำเช่น ก่อนการสอนร้องเพลงหรือสร้างสรรค์การแสดง จะมีการสร้างสมาธิของเยาวชนในกลุ่ม กิจกรรมที่ถูกนำมาใช้ในช่วงนี้ ยกตัวอย่างเช่น อาสาสมัครเรียกชื่อกลุ่ม แล้วเยาวชนร้องรับว่า “เฮ้!” จำนวน 3 รอบ กิจกรรมดังกล่าวนอกเหนือจากทำหน้าที่เป็นสัญญาณเตือนว่ากิจกรรมพร้อมจะเริ่มแล้วยังเป็นการช่วยรวมความสนใจของเยาวชนมาไว้ที่จุดเดียวกัน ทำให้กิจกรรมสามารถดำเนินต่อไปได้สะดวกขึ้น เป็นต้น กิจกรรมดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงพลังของการเป็นผู้นำ เพราะการยืนอยู่ตรงหน้ากลุ่มเยาวชน จำเป็นต้องใช้พลังมหาศาลในการนำพาให้ความสนใจอันกระจัดกระจายกลับมารวมกันอยู่ที่จุดเดียว และเป็นช่วงเวลาสำคัญที่จะส่งผลต่อการฝึกฝนหรือการสร้างสรรค์งานกลุ่มต่อไป

โจทย์ยากอย่างหนึ่งในการทำงานกลุ่มคือการจัดการเมื่อมีความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน การรับฟังกันและกันเป็นตัวเลือกที่ดีในการจัดการปัญหา เรามักจะได้ยินคำว่า “เปิดใจ” เพื่อใช้เรียกวิธีดังกล่าว แต่จะเป็นอย่างไร ถ้าหากเรา “เปิดใจ” แต่ยังคง “ปิดหู” อยู่ เมื่อการรับฟังกันอย่างแท้จริงไม่เกิดขึ้น เราจะพบแต่วิธีแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เลวร้ายหน่อยก็คือวิธีการเอาตัวรอด งานอาจจะสำเร็จลุล่วง แต่ปัญหายังคงถูกซุกอยู่ใต้พรม ปัญหานี้เป็นสิ่งที่ปฏิเสธไม่ได้ว่าไม่มีสิทธิ์เกิดขึ้น และมันก็เกิดขึ้นในหลายครั้งนี่

ผู้เขียนไม่มีโอกาสสังเกตการณ์ตั้งแต่เริ่มต้นในช่วงสองปีแรกของการจัดกิจกรรม แต่จากการสัมภาษณ์ก็พอทำให้เห็นเส้นของเหตุการณ์คร่าวๆ แต่ก็ยังไม่สามารถทำให้เกิดความเข้าใจถึงสาเหตุได้ ดังนั้น จะขอไม่กล่าวถึงเหตุการณ์ หากจะพูดถึงเพียงปรากฏการณ์เบื้องต้นที่เกิดขึ้นคือ อาสาสมัครไม่มีทักษะการสื่อสารอย่างสันติ (non violence communication) โดยมีทักษะพื้นฐานที่สำคัญคือการฟังโดยไม่ตัดสิน ในปัจจุบัน เราอาจจะได้ยินคำศัพท์เรียกทักษะนี้ว่า การฟังอย่างลึกซึ้ง (deep listening) หรือการฟังอย่างลึกซึ้ง เมื่อขาดทักษะนี้ ความเห็นอกเห็นใจในฐานะเพื่อนอาสาสมัครด้วยกันจะเกิดขึ้นได้ยาก และเมื่อจำเป็นต้องทำให้งานกลุ่มบรรลุเป้าหมายให้ได้ การประคับประคองบรรยากาศในกลุ่มจึงเป็นเรื่องลำบาก และเต็มไปด้วยการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า แม้ว่างานจะเสร็จสิ้นแล้ว แต่เราก็คงเป็นกังวลว่าอาสาสมัครจะได้เรียนรู้สิ่งใดจากเหตุการณ์นี้บ้าง

การเปิดใจมักจะนำไปสู่ทางออกของปัญหาอย่างสันติ การยอมรับกันและกันมักจะเป็นผลพลอยได้จากการเปิดใจ แต่มันจำเป็นจะต้องอาศัยคุณสมบัติข้อหนึ่ง นั่นคือ การมองเห็นผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกัน และนั่นจะเป็นกุญแจสำคัญที่จะทำให้เรายอมรับความไม่สมบูรณ์แบบในตัวเอง และจะเป็นการเปิดประตูไปสู่การยอมรับกันและกันอย่างแท้จริง

3. ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อจำกัดด้านเวลา

เวลาเป็นปัจจัยสำคัญในการเก็บข้อมูลในพื้นที่ เนื่องจากเวลาทำให้เราสนิทกันได้ เมื่อเวลาผ่านไป การสร้างสัมพันธภาพจึงไม่ใช่ตัวเลือกสำหรับการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ การเก็บข้อมูลจากการสังเกต และการสัมภาษณ์ในเวลาอันจำกัดทำให้เราได้ข้อมูลพื้นฐานประกอบไปด้วยเรื่องทั่วไป และข้อสังเกตที่ชวนให้อยู่ในพื้นที่ต่อเพื่อให้พบประเด็นที่อ่อนไหวต่างๆ ได้คลี่คลาย ข้อมูลทั่วไปทำให้เราเข้าใจพื้นที่และผู้คนได้ แต่ข้อมูลเชิงลึกที่มีความอึด仗จะทำให้เราเข้าอกเข้าใจ (empathy) ได้มากขึ้น จำเป็นต้องอาศัยความไวเนื้อเชื้อใจในระดับหนึ่ง ซึ่งล้วนต้องแลกมาด้วยเวลา

3.2 โอกาสทางอารมณ์และความทรงจำของคนในพื้นที่

ในคำคืนการนำเสนอผลงาน ขณะที่เพลงปกาเกอะญอถูกขับร้อง ผู้เฒ่าผู้แก่ยิ้มหัวให้กับบางช่วงเวลา และแววตาเปล่งประกาย

สิ่งเหล่านี้สะท้อนพลังของศิลปะในฐานะเครื่องมือกระตุ้นอารมณ์ความรู้สึก หรืออาจจะลึกซึ้งไปถึงการกระตุ้นความทรงจำ ในพื้นที่ที่ผู้คนเพิ่งอพยพมาตั้งถิ่นฐานเพียงไม่กี่รุ่น อารมณ์ความพลัดพรากจากที่อยู่เดิมยังคงลอยอยู่ในอากาศ ขณะที่บ้านใหม่ก็ยังไม่มียังรายของความทรงจำ แม้จะเป็นความไม่ลงตัวของช่วงเวลานี้ ซึ่งอีกไม่นานก็ผ่านพ้นไป แต่ถ้ามองในอีกแง่มุมหนึ่ง มันเป็นโอกาสที่จะปล่อยให้ศิลปะได้ทำงานกับผู้คนและพื้นที่ กระบวนการทำงานทางศิลปะจะมีส่วนช่วยให้ผู้เข้าร่วมกระบวนการได้เกิดบทสนทนากับตัวเอง เพื่อเรียนรู้ตัวตน และค้นหาวิธีการดำรงอยู่ต่อไปในบริบทที่เปลี่ยนแปลง

นอกจากนี้ ท่าเลที่อยู่ใกล้ประเทศเมียนมาร์ มีศูนย์อพยพอยู่ใกล้ ๆ มีวัฒนธรรมพม่าอยู่รอบ ๆ มีการแสดงพม่าในคืนที่มีเทศกาลต่าง ๆ ก็นับเป็นโอกาสที่ดีในหลายแง่มุม ทั้งในเชิงการอนุรักษ์ เป็นแหล่งเรียนรู้ศิลปะการแสดงและวัฒนธรรม หรือแม้กระทั่งเป็นพื้นที่พัฒนาการผสมผสานศิลปะวัฒนธรรมที่แตกต่าง และส่งเสริมการสร้างชุมชนแห่งความหลากหลาย

3.3 การพัฒนาอาสาสมัคร

งานอาสาสมัครเป็นกิจกรรมที่เติมเต็มสังคมมนุษย์ได้ เนื่องจากในชุมชนที่เราอยู่อาศัยร่วมกับผู้อื่นยังมีงานอีกหลายอย่างที่ไมใช่งานของใคร แต่เป็นงานของคนในชุมชน ถ้าเราขาดทัศนคติที่ดีต่องาน

เหล่านี้ เราจะได้ชุมชนที่ไม่พึ่งปรารณาเป็นการตอบแทน กิจกรรมอาสาสมัครจะเป็นตัวช่วยอย่างดีในการสร้างทัศนคติที่ดีต่องานส่วนรวม รวมทั้งจะได้ฝึกฝนทักษะทางด้านอารมณ์ (soft skills) ต่าง ๆ เช่น ความเป็นผู้นำ การทำงานเป็นกลุ่ม การใช้ทักษะเฉพาะตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เป็นต้น แต่ทักษะต่าง ๆ เหล่านี้ เราควรปล่อยให้ เป็นเรื่องของสมบัติติดตัว หรือควรจะให้ปล่อยให้เป็นเรื่องที่ต้องเรียนรู้กันเองหรือไม่

ถ้าเรามองว่างานอาสาสมัครสำหรับเยาวชนคนหนุ่มสาวคือ สนามพัฒนาคนและชุมชนไปพร้อม ๆ กัน เราอาจจะกลับมองที่ การออกแบบกระบวนการ ตั้งแต่การเตรียมความพร้อมอาสาสมัคร การออกแบบกิจกรรม การสังเกตการณ์ในระหว่างดำเนินกิจกรรม การให้คำปรึกษา จนกระทั่งการถอดประสบการณ์และการเรียนรู้ เพื่อให้อาสาสมัครได้ฝึกฝนความเป็นมนุษย์ผ่านประสบการณ์ กับความแตกต่างหลากหลาย ความละเอียดอ่อนต่อชีวิตและสังคม การเห็นคุณค่าของมนุษย์และคุณค่าของความหลากหลาย งานอาสาสมัครอาจเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนามนุษย์ และสังคมที่มีพลังต่อไป ดังรูปที่ 7

นอกเหนือจากโอกาสการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แล้ว ค่ายอักษร - ศิลป์ ยังมีความโดดเด่นในแง่การใช้ประโยชน์จากความถนัดเชิงศิลปะและความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจะช่วยให้อาสาสมัครได้เห็น ประโยชน์ของความสามารถของตัวเองในทางอื่น ๆ นอกเหนือ

จากการสร้างสุนทรียภาพแต่เพียงด้านเดียว การทำงานในลักษณะนี้ไม่จำเป็นต้องรอให้ทักษะถึงระดับมืออาชีพ เพียงแต่อาสาสมัครต้องมีทักษะหรือประสบการณ์ในระดับที่วิเคราะห์ปัญหาของผู้ร่วมกิจกรรม และหาวิธีช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมบรรลุเป้าหมายได้ และสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การลงชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ดนตรีและศิลปะอื่นๆ ได้คือการออกแบบกระบวนการกับตัวอาสาสมัครเอง สิ่งทีอาสาสมัครต้องเข้าใจเพิ่มเติมในการใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือหนึ่งในกระบวนการพัฒนา คือ ต้องเข้าใจความหมายของกระบวนการ ความสัมพันธ์ และผลระหว่างกระบวนการกับตัวผู้เข้าร่วมกระบวนการ รวมถึงวิธีการเลือกและปรับใช้เครื่องมือทางศิลปะในกระบวนการพัฒนา

รูปที่ 7 ทีมงานอาสาสมัครค่ายอักษร - ศิลป์ และนักเรียนในพื้นที่
หลังการนำเสนอผลงาน

มายาคติจากบทเพลงรักพื้นบ้าน ชักทอขับเคลื่อน สู่นิทานความรัก

จมาาศ แก้วบัวดี¹¹, ณัฐธนาวุฒิ สุขดี¹²,
จิตาภรณ์ บุญอุ้มชู¹³, ภาวิตชญาณ์ ใจอ่อนน้อม¹⁴

ชุมชนแม่ออกฮู ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก คือชุมชนหนึ่งซึ่งมีขนาดกลาง ทว่าห่างไกลจากพื้นที่ ที่พวกเราต่างคุ้นเคย การเดินทางลงพื้นที่สำรวจชุมชนที่ผ่านมาทำให้ข้าพเจ้าเห็นว่ายิ่งเราเผชิญความไม่คุ้นเคยมากเท่าไร เราจะไม่ประมาทต่อสิ่งที่คุ้นเคยมากยิ่งขึ้น กล่าวคือโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการทำงานต่างพื้นที่และต่างวัฒนธรรม ที่พวกเราจะต้องเผชิญกับความไม่คุ้นเคยมากมาย นั่นคือโอกาสที่ทำให้เราต้องละเอียดละออกับบางสิ่งที่เราคิดว่าคุ้นเคยมากยิ่งขึ้น เช่นการเข้าไปศึกษาชุมชนที่มีความหลากหลายจากวัฒนธรรมทำให้เราต้องหันมารู้จักการตั้งคำถามที่แตกต่างไป โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของบริบททางวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างและหลากหลาย การลงพื้นที่ในคราวนี้ประกอบไปด้วยกลุ่มนิสิตนักศึกษาที่มีความคุ้นเคยกับกิจกรรมและชุมชนเป็นพื้นฐาน และบางส่วนที่กำลังเผชิญความไม่คุ้นเคยเข้าอย่างจัง

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 ตั้งอยู่ท่ามกลางภูเขา และโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนอย่างแท้จริง การพึ่งพาอาศัยกันคือสิ่งหนึ่งที่ค้ำจุนความเป็นชุมชนของที่นี่ เช่นเดียวกับความเป็นไปของโลกใบนี้ ไม่มีสิ่งใดที่อยู่อย่างโดดเดี่ยวและไร้

¹¹ นักศึกษาปริญญาโท สำนักวิชาดุริยางคศาสตร์ สถาบันดนตรีกัลยาณิวัฒนา

¹² นักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันวิทยาการหุ่นยนต์ภาคสนาม (FIBO) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

¹³ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

¹⁴ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา เรื่องเล่า ดนตรี ภาษา วัฒนธรรมล้วนมีที่มาที่ไปที่แตกต่างกัน
ทั้งนั้น บทเพลงร้อยเรียงท่วงทำนองและเรื่องราวสู่ผู้ฟังเพื่อดึง
ความสนใจร่วม เช่นเดียวกับนิทานที่บอกถึงการมีอยู่ของเรื่องราว
และประวัติศาสตร์ สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นอัตลักษณ์ บอกเล่า
ถึงการมีอยู่และเกี่ยวข้องในบางส่วนของช่วงเวลาบนโลกใบนี้

เช้าวันที่ 24 ตุลาคม 2562 วันแรกในการเริ่มต้นกิจกรรม
ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3 การลงพื้นที่สำรวจชุมชนและการทำ
กิจกรรมสันตนาการร่วมกับนักเรียนในพื้นที่ เช่น กิจกรรมเป่าขลุ่ย
พระราชา และเกมที่เน้นการทำกิจกรรมเป็นกลุ่มเพื่อสร้างความคุ้นเคย
ระหว่างนักเรียนและทีมงานอักษร - ศิลป์ ที่อบอวลไปด้วยดนตรี
ที่คอยสอดรับประสานอันเป็นเสน่ห์ของค่ายอาสาสมัครนี้ รวมทั้ง
กิจกรรมอื่น ๆ ที่ได้ถูกออกแบบไว้ให้มีความยืดหยุ่น เหมาะกับ
บริบทของกิจกรรมและสภาพแวดล้อมดังรูปที่ 8

รูปที่ 8 กิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างชาวคณะค่ายและชาวพื้นที่

จากการทำกิจกรรมคือการเดินทางลงชุมชน คือการค้นหาของ
ในกล่องใบใหญ่ เราเริ่มจากการตั้งหัวเรื่องที่จะลงไปเก็บข้อมูล
ในชุมชนที่เกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมในชุมชน การตั้งคำถาม
เป็นกระบวนการหนึ่งที่สำคัญเป็นอย่างมากเพราะความแวดไวทาง
วัฒนธรรม (cultural sensitivity) เป็นสิ่งหนึ่งที่เราควรให้
ความสำคัญในการลงพื้นที่เก็บข้อมูล ปัญหาและอุปสรรคคือ
การเรียนรู้และแก้ไขโดยศึกษาจากการลงพื้นที่ในกิจกรรม ปีที่ 2 อาทิ

ปัญหา

ในด้านการใช้ภาษาซึ่งเป็นสื่อกลางในการใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการแก้ไขปัญหา

การบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ และการให้นักเรียนในพื้นที่
ทำหน้าที่เป็นล่ามในการแปลภาษาระหว่างการเก็บข้อมูลดังกล่าว

การลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลในครั้งนี้พวกเราต่างรับรู้
ได้ถึงความหลากหลายอันมหาศาลตามจินตนาการที่มนุษย์นั้น
ประดิษฐ์ขึ้น อาทิเช่นเรื่องเล่าและบทประพันธ์ รวมไปถึงภูมิปัญญา
ท้องถิ่น ซึ่งผลอันเนื่องมาจากความหลากหลายของแบบแผน
ทางพฤติกรรมมนุษย์ คือองค์ประกอบหลักของสิ่งที่เราเรียกว่า
'วัฒนธรรม' (แฮรารี, 2561) เมื่อวัฒนธรรมปรากฏขึ้นก็ไม่เคยหยุด

เปลี่ยนแปลงและพัฒนาเลย ดังเช่นบางบทประพันธ์ที่กำลังหายไปจากความเมินเฉยในปัจจุบัน รวมไปถึงการปรับเปลี่ยนขั้นตอนในประเพณีตามยุคสมัย การเปลี่ยนแปลงที่ไม่สามารถหยุดยั้งได้นี้เองคือสิ่งที่เราเรียกว่า ‘ประวัติศาสตร์’ คณะอักษร - ศิลป์ ลงภาคสนามเพื่อสำรวจประเพณี ซึ่งเป็นความงามที่ต่อไปหากเรื่องดังกล่าวนี้ยังถูกเป็นที่สนใจไม่ว่าจะกลุ่มคนใดกลุ่มคนหนึ่งนั่นถือเป็นเรื่องน่ายินดี และถือว่าช่วงเวลาดังกล่าวเป็น ณ ช่วงเวลาหนึ่งของประวัติศาสตร์ ที่ได้มีการจดบันทึก

บทประพันธ์เพลงคือเสียงที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาผ่านการจัดวาง เป็นสภาพสะท้อนในการมองและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล เราอาจนึกถึงเพลงเศร้าเมื่อเรามีอารมณ์เศร้าและอาจสามารถเขียนเพลงแสดงความยินดีได้เมื่อมีความสุขอันปราศจากการลงเก็บข้อมูลบทประพันธ์ที่ชาวบ้านนิยมร้องอันได้แก่ “เพลงรัก” ในแต่ละรูปแบบผ่านประสบการณ์ครั้นเมื่อมีความรักและประดิษฐ์ถักทอท่วงทำนองที่ไพเราะที่แสดงให้เห็นถึงดนตรีที่น่าพิศมัย บทประพันธ์หลากหลายบทเพลงถูกขับร้องพร้อมกันกับการบรรเลงบนเครื่องดนตรี “เตหนา” เสมือนบทพูดที่มีดนตรีเป็นเพียงลมอยู่เบื้องหลัง ขุนเขาและเมฆหมอก บทประพันธ์ที่พ่อเฒ่า นามภานุ และแม่เฒ่าผู้เป็นภรรยา นามช่วยพอ เวียงเชิดศักดิ์ ที่ให้การสัมภาษณ์¹⁵ ในวันนี้พ่อเฒ่ากล่าวว่า เป็นเพลงร้องที่ไม่มี

¹⁵ สัมภาษณ์ พ่อเฒ่าภานุ และแม่เฒ่าช่วยพอ เวียงเชิดศักดิ์ ณ ชุมชนบ้านแม่ออกฮู ต. แม่ทะ อ. ท่าสองยาง จ. ตาก เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2562 เวลา 20.10

ดนตรีประกอบ บทประพันธ์เสมือนการพูดแต่มีท่วงทำนองที่น่าสนใจ
บทประพันธ์นี้ถึงแม้จะไม่มีเครื่องดนตรีประกอบแต่สามารถร้องเป็น
เสียงประสานจากผู้ชายและผู้หญิงร้องด้วยกันทำให้ลีลันของบทประพันธ์
มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ดังรูปที่ 9

ฮัล เลอ ไทว หลี บิว ลอ เดง กุล จู๋ ว่อ คว่า น้าม อ่า ฮือ ฮาง โต โม เวง มา ฮือ ฮ้าง

มา จี พาว เอ นา เว นา จี โบ วา ฮา โต หลี เปอ ลอ เตอ กุล กจุ ว่อ คว่า หม่า

ฮือ ฮ่า โต โหม เจอ มา ฮือ ฮ้าง ฮัล เลอ โบวาว พาว เลอ แม่ โซ โม เลอ ตาง ฮา

โท ลุย ลอ เตอ กรือ ตือ ลอ ควา มา ฮือ ฮาง โตม มอ จือ มา ฮือ วา

รูปที่ 9 โน้ตเพลงรักพื้นบ้านบันทึกในโน้ตระบบสากล

พอเฒ่าได้กล่าวไว้ว่าบทประพันธ์ดังกล่าวเป็น “เพลงรัก”
ซึ่งบอกเล่าถึงความรักของชายผู้หนึ่งที่มีต่อผู้หญิงอันเป็นที่รัก
และได้กล่าวเกี่ยวกับเพลงนี้ว่าเป็นบทประพันธ์ที่ใช้ร้องในวัน
แต่งงานของทั้งสอง แต่ก่อนที่จะถึงพิธีแต่งงานนั้นไม่ใช่เรื่องง่าย
ในขณะเดียวกันก็แฝงไปด้วยพลังยิ่งใหญ่แห่งความรักที่แสดงให้เห็น
ถึงความเรียบง่ายและอบอุ่น ทุกอย่างต้องเป็นไปตามขนบธรรมเนียม
ประเพณี เมื่อทั้งสองฝ่ายต่างมีใจให้กันและศึกษาดูใจกันเป็นระยะ
เวลาหนึ่งแล้ว พิธีแต่งงานนั้นจะต้องมีการนัดญาติผู้ใหญ่ของทั้งสอง

ฝ่ายมาพบและทำความรู้จักกัน โดยฝ่ายชายจะต้องไปค้างแรมที่บ้านฝ่ายหญิงเป็นจำนวน 3 คืน ในขณะเดียวกันฝ่ายหญิงก็จะต้องไปค้างแรมที่บ้านฝ่ายชายเป็นจำนวน 3 คืนเช่นเดียวกัน โดยมีการผูกข้อมือข้อมือมือ การฉลองแต่งงานจะถูกจัดขึ้นที่บ้านเจ้าสาว ก่อนการประกอบเลี้ยงอาหารมากมาย และมัดข้อมือโดยญาติฝ่ายหญิง และมอบสินสอด อีกทั้งยังมีประเพณีมอบน้ำล้างขันกันเป็นลำดับถัดมา

เมื่อจบการสัมภาษณ์ผู้เฒ่าและแม่เฒ่าได้ให้ความกรุณาแก่คณะสวมชุดที่ใช้ในวันงานแต่งงานให้ชมโดยการแต่งกายทั้งฝ่ายชายและหญิงเป็นเครื่องแต่งกายท้องถิ่นที่ปักเย็บกันขึ้นมาเอง โดยสามารถสวมทับกับชุดลาลองปกติได้

รูปที่ 10 เครื่องแต่งกายท้องถิ่นของชาวปกากะญอ บ้านแม่อกฮู
ที่ใช้ในประเพณีการแต่งงาน

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการให้คำสัมภาษณ์นั้น ข้อมูลดังกล่าว ได้ถูกรวบรวมและนำมาสู่การนำเสนอผลงานสร้างสรรค์ของคณะอักษร - ศิลป์ ผ่านชุดการแสดงที่เกี่ยวกับเพลงรักพื้นบ้าน ถักทอซับซ้อน นิทานความรัก โดยงานสร้างสรรค์ชิ้นนี้เป็นลักษณะของละครชุมชน (community theatre) โดยได้รับแรงบันดาลใจจากบทประพันธ์ต่าง ๆ ที่ได้เก็บข้อมูลใช้ในระหว่างการทำกิจกรรมกับนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม โดยบทละครนั้นมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักของหนุ่มสาวและพิธีแต่งงาน โดยมีความคิดว่าความรักและเพลงรักนั้นเป็นเรื่องสากลบทประพันธ์ที่ใช้สำหรับการแสดงจึงเป็นการผสมผสานกับบทประพันธ์อื่น ๆ นอกเหนือจากภาษาปกากะญอที่ยังมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับความรักเช่นเดียวกัน โดยทางทีมงานอักษร - ศิลป์ ได้มีการนำมาบันทึกและเรียบเรียงสำหรับการแสดงดังกล่าว ขั้นตอนการดำเนินงานหลังจากการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลนั้นคือการบันทึกโน้ตเป็นระบบสากลเพื่อใช้สำหรับการเก็บข้อมูลและศึกษาต่อไป รวมไปถึงการฝึกซ้อมการแสดงและการร้อง นอกเหนือจากเพลงรักที่ได้จากการลงพื้นที่ชุมชนเมื่อออกสู่แล้ว บทประพันธ์อื่น ๆ ที่ใช้สำหรับการนำเสนอผลงานได้แก่ เพลงสวัสดิ และแก่น้องนางนั้นแดงกว่าใคร เดิมทีขับร้องโดยศิลปินเขียนไขและวานิช¹⁶ การจัดเรียงบทประพันธ์ให้สอดคล้องกับเรื่องราวของละครที่สื่อกล่าวถึงประเพณีการแต่งงาน อีกทั้งการทำงานในฝ่ายเทคนิคซึ่งรวมไปถึงการเก็บภาพนิ่ง

¹⁶ กลุ่มศิลปินนักดนตรี

และวิดีโอในระหว่างการเก็บข้อมูลเพื่อนำไปสู่เนื้อหาเชิงสารคดี
เพื่อใช้ในการนำเสนอประกอบผลงานบางส่วน

การจัดวางลำดับการแสดงนั้นขึ้นอยู่กับ 2 ปัจจัยได้แก่ด้าน
บทละครและบทประพันธ์ โดยเนื้อเรื่องได้กล่าวถึงการพบปะของ
ผู้ชายและผู้หญิงคู่หนึ่ง เกิดความรักและผูกพันซึ่งกันและกัน ฝ่ายชาย
เกิดความรักในตัวหญิงสาวมากและมักเอาอาหารและขนมไปให้
ฝ่ายหญิงที่บ้านเสมอ จนครบ 1 ปี ทางบ้านและเพื่อนฝ่ายหญิง
ต่างสงสัยว่าใครกันที่เป็นคนเอาขนมมาให้เพื่อนของเธอ จนฝ่ายชาย
มาสารภาพรักและขอแต่งงานฝ่ายหญิง บทประพันธ์เริ่มจาก
เพลง “สวัสดี” ดังรูปที่ 11

รูปที่ 11 โน้ตเพลงสวัสดีบันทึกในโน้ตระบบสากล
ที่ใช้ในกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3

บทเพลงเปิดการแสดงขึ้นด้วยเพลงสวัสดี เพื่อเป็นการทักทาย
ผู้ชม เพลงดังกล่าวถูกร้องขึ้นก่อนการพบกันครั้งแรกระหว่าง
ฝ่ายชายและหญิง โดยมีน้องนักเรียนในชั้นประถมต้นบางส่วนร่วม
ร้องประกอบทำเด่นพื้นฐานในบทประพันธ์ดังกล่าว ในกระบวนการ
ดังกล่าวถึงแม้จะมีอุปสรรคเล็กน้อยใจการควบคุมนักเรียนในระดับ
ชั้นประถมศึกษาตอนต้น เนื่องจากปัญหาในเรื่องสมาธิและความซุกซน

ตามวัยในระหว่างการดำเนินกิจกรรม แต่อุปสรรคดังกล่าวสามารถคลี่คลายได้ด้วยการวางแผนการซ้อมให้สอดคล้องกับเวลาพักผ่อน เพื่อให้ให้นักเรียนกลุ่มดังกล่าวมีสมาธิในการดำเนินกิจกรรมมากยิ่งขึ้น และได้มีการใช้เพลง “เป็นวงกลม” เพื่อเป็นเหมือนข้อตกลงในการดึงความสนใจให้กลับมาโดยการจับกลุ่มกับเพื่อน ๆ ให้เป็นวงกลมอีกครั้งตามข้อบทประพันธ์

บทประพันธ์ของศิลปินเขียนไขและวานิชดังกล่าวมีเนื้อหาที่ใกล้เคียงกับการแอบรักแอบมองอยู่ห่าง ๆ บทประพันธ์นี้จึงถูกหยิบยกมาใช้ในช่วงกลางตอนเนื้อเรื่อง ในขณะที่ฝ่ายชายแอบมีใจให้กับฝ่ายหญิงเพื่อสื่อถึงความรักที่กำลังเริ่มที่จะพลิบาน ก่อนที่ทั้งสองจะได้ครองรักกันอย่างมีความสุข ดังรูปที่ 12

รูปที่ 12 ภาพบรรยากาศการนำเสนอผลงานละครในช่วงค่ำ

สืบเนื่องการลงพื้นที่และทำกิจกรรมดังกล่าวได้มีการเสนอ
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ได้แก่ การลงพื้นที่สำรวจในเรื่องอื่น ๆ
ในชุมชนเพื่อพัฒนาสิ่งที่มี และหาช่องทางแก้ไขในสิ่งที่ขาดเพื่อให้เกิด
ความยั่งยืนในชุมชน เพื่อการดำเนินงานของค่ายอักษร - ศิลป์
ในครั้งต่อไปมีความหลากหลาย สามารถสร้างประโยชน์และเข้าถึง
ชุมชนได้มากยิ่งขึ้น

การดำเนินงานในช่วงระยะเวลาดังกล่าว พบว่า การเรียนรู้
ทั้งสองทางกล่าวคือมิใช่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้สอนและผู้เรียน
แต่เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ที่มีซึ่งกันและกันจากการร่วมมือ
ร่วมใจกันระหว่างนักเรียน นักศึกษา ศิษย์เก่าค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง
ปีที่ 1 และ 2 อาจารย์และเจ้าหน้าที่จากสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง
แม้กิจกรรมดังกล่าวจะมีเวลาในการดำเนินกิจกรรมเพียงช่วงระยะ
เวลาที่ไม่ยาวนานมากนัก กิจกรรมดังกล่าวมุ่งเน้นเกี่ยวกับประสบการณ์
ในเรื่องการลงพื้นที่ชุมชนและการทำงานร่วมกัน ทักษะการทำงาน
ร่วมกับผู้อื่นนั้นเป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญในการพัฒนาทักษะตนเอง
ทั้งในจุดแข็งและจุดอ่อน การสื่อสารและการตั้งคำถามในระหว่าง
การสัมภาษณ์นั้น ความชัดเจนในคำถามเป็นสิ่งสำคัญ แต่ในขณะ
เดียวกันก็ต้องอาศัยความเข้าใจและเคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่าง
ถึงแม้จะมีอุปสรรคในเรื่องของภาษาแต่การได้รับความร่วมมือที่ดี
จากนักเรียนและผู้คนในพื้นที่ทำให้พวกเรารับมือกับเรื่องดังกล่าว
ได้เป็นอย่างดีมากขึ้น ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในค่ายก็เป็น
อีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ การเปิดรับฟัง

ความเห็นซึ่งกันและกัน เป็นโอกาสที่ทำให้เราได้เรียนรู้ความคิดเห็น
ของผู้อื่นและพัฒนาตนเองในฐานะผู้ฟังมากยิ่งขึ้น จากการทำกิจกรรม
ที่ผ่านมาทำให้ ข้าพเจ้าตระหนักว่าพวกเราทุกคนนั้นล้วนแต่เป็น
ผู้ฟังเสมอตราบใดเราตระหนักว่าเรานั้นยังเป็นมนุษย์ซึ่งล้วนสามารถ
พัฒนาได้ จินตนาการนั้นเกิดขึ้นเสมอ ตราบใดที่พวกเรานั้นมีได้มอง
สิ่งหนึ่งเป็นเพียงแค่อื่นๆ เช่นเดียวกับวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นที่ห่อหุ้ม
ไปด้วยประสบการณ์และจินตนาการไม่รู้จบ การเปิดใจให้กับสิ่งอื่น
การสำรวจและพัฒนาตนเองอยู่เสมอล้วนคือปัจจัยหนึ่งในการเริ่มต้น
ให้เกิดความยั่งยืนไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง

เตหน้าบรรเลง บทเพลง ชุมชน ไร้สรรค์ ตราตรึง

มานิกา คำแก้ว¹⁷, อนุภร ถาวรประชา¹⁸, ธรณ์ ทักษิณวรารจารย์¹⁹

ยามเช้า หมอกจาง ๆ สีขาวลื่นกินปลายยอดของทิวเขาเขียวขจี ที่ตั้งตระหง่านเรียงแถวกันเป็นทิวไสว ดังรูปที่ 13 เสียงนกธรรมชาติ แลกเปลี่ยนเพลงแสนสรรหา ปลุกพวกเราชาวค่ายให้ตื่นจากนิทรา ในห้องเรียนบนดอยที่ถูกแปรเปลี่ยนเป็นที่พักนอนชั่วคราวของกลุ่ม คนอาสา ที่หัวใจเต็มเปี่ยมด้วยความมุ่งมั่นในการพัฒนา และสร้าง ประสพการณ์ให้การกลับมาในครั้งนี้ นำประทับใจทั้งต่อตัวอาสาสมัคร และบุคคลที่ร่วมกันเรียนรู้จากชุมชนที่เราได้ต่างเป็นทั้งสองบทบาทนี้ ในโอกาสและเวลาที่ต่างกัน เกิดการแลกเปลี่ยน ทั้งรับและให้ ซึ่งกันและกัน ด้วยหัวใจอันผูกพันและเปี่ยมไปด้วยความรัก และความสุข ในค่ายแห่งนี้

รูปที่ 13 ภาพยามเช้าเมื่อพระอาทิตย์สาดแสงแสดงทิวเขา

¹⁷ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

¹⁸ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹⁹ พี่เลี้ยงค่ายอักษร - ศิลป์ บัณฑิตสถาบันดนตรีกัลยาณิวัฒนา

กลุ่มเด็กนักเรียนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 ที่รอการกลับมาของคณะอักษร - ศิลป์ นักเรียน อยู่ตามบริเวณรอบ ๆ โรงเรียนด้วยแววตาที่สดใส เปี่ยมไปด้วย ความสุขใจและสงสัยใคร่รู้ “ครั้งนี้ พวกพี่ ๆ จะมาสอนเพลงอะไร ให้เราอีกนะ” เด็ก ๆ คงคิด เป็นเรื่องที่น่าประหลาดใจและน่า ประทับใจในเวลาเดียวกัน แม้เวลาจะผ่านมาแล้วถึง 3 ปี เนื่องจาก ค่ายนี้เราจัดเป็นครั้งที่ 3 แต่น้อง ๆ ยังคงจำบทเพลงที่พี่ ๆ เคยสอน ตั้งแต่ปีแรกได้อย่างแม่นยำ เสียงร้องที่ประสาน เสียงหัวเราะ และรอยยิ้ม ท่าเต้นแสนน่ารัก และการแสดงออกอย่างจริงใจ และใสซื่อ เป็นเสน่ห์ที่แท้จริงของค่ายอาสาสามนี้ที่อยากจะหา ประสบการณ์หรือเรื่องราวความประทับใจแบบเดียวกันนี้จากที่ แห่งอื่นมาทดแทนกันได้

ค่ายอักษร - ศิลป์ ที่จัดขึ้นที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา-ธรรมศาสตร์ 3 อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตากนี้ จัดขึ้น เป็นครั้งที่ 3 แล้ว โดยผ่านกิจกรรมตั้งแต่การสร้างตัวอาคารเรียน รวมถึงการทำกิจกรรมกับนักเรียนในค่าย การปลูกฝังค่านิยมและ สร้างสำนึกร่วมกันระหว่างชุมชนและคณะอาสาสมัครที่จำเป็นต่าง ๆ เช่นการรักการอ่าน การรักษาความสะอาด รวมถึงการตระหนักรู้ ในด้านการศึกษา เช่นการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ โดยทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นเราใช้องค์ความรู้จากเพื่อนสมาชิกค่าย จากทั้ง 4 สถาบันที่เข้าร่วม ทั้งความรู้ความสามารถด้านภาษา เทคโนโลยี และโดยเฉพาะองค์ความรู้หรือเครื่องมือที่มีบทบาท

ต่อค่ายนี้เป็นอย่างมาก นั่นคือ ความรู้และทักษะทางด้านดนตรี
เสมือนสื่อกลางที่เชื่อมระหว่างโลกของนักเรียนและคนในชุมชนที่นี้
ผ่านเสียงดนตรี และบทเพลงบรรเลงต่าง ๆ แต่สิ่งที่พิเศษและ
ต่างออกไป นั่นคือในปีนี้ เสียงที่เคล้าคลอไปกับบรรยากาศบนดอย
ที่พวกเราคุ้นเคย กลับไม่ได้มีแต่เสียงเครื่องดนตรีสากลที่พวกเรา
ได้จัดเตรียมไปอย่างเดียวนั่น แต่ครั้งนี้ ได้ถูกสอดประสาน
ด้วยเสียงอันแผ่วเบา แต่กลับมีเสน่ห์และเรื่องราวความเป็นมา
ที่ยาวนาน สอดแทรกวัฒนธรรมอันลึกซึ้งที่ควรค่าแก่การศึกษา
เรียนรู้ และทำความเข้าใจของเครื่องดนตรีพื้นถิ่นของชาวบ้าน
อย่าง “เตหน่า” เข้ามาร่วมด้วย ดังรูปที่ 14

รูปที่ 14 เตหน่า เครื่องดนตรีชาวปกากะญอ

เครื่องดนตรี “เตหนา” เป็นตัวแทนที่นิยามความหมายของหมู่บ้านแห่งนี้ได้เป็นอย่างดี ด้วยลักษณะของความเรียบง่าย แต่หากพิจารณาให้ดีแล้วจะมีความละเอียดลึกซึ้ง และความมีเรื่องราวเบื้องหลังที่แฝงอยู่ในมากมาย และเครื่องดนตรีธรรมดา ๆ คล้ายพิณฝรั่ง (harp) ของชาวบ้านชิ้นนี้เอง ที่จะเปลี่ยนรูปแบบนิยาม และความหมาย ของการจัดค่ายปีนี้ของเราให้ต่างจากเดิมไปอย่างสิ้นเชิง

เสียงดนตรีทำอะไรได้มากมาย มากกว่าที่เราจะจินตนาการได้ และครั้งนี้ เสียงดนตรี ได้พาเราไปสู่การลงไปถึงที่มาของชุมชน ผ่านเสียงดนตรีเหล่านี้ กลุ่มเด็กตัวน้อย และพี่ตัวโตพากันตะลอนไปในหมู่บ้าน ในวันแรกเราเก็บข้อมูล และลงพื้นที่เพื่อตามหาเสียงเพลงและเรื่องราว จากการที่เด็ก ๆ พาเดินเข้าไปในชุมชน ชุมชนที่ในปีที่ผ่านมา เราเป็นเพียงหนุ่มสาวแปลกหน้าจากในเมือง แต่ในปีนี้ สิ่งที่เราได้รับไม่ใช่เป็นการต้อนรับที่มีสายตาที่ทั้งเขินอายและระแวงระวังที่จะเชื้อเชิญเราเข้าไปสู่บ้านของทุกคนเหมือนแต่ก่อนอีกต่อไปแล้ว หากแต่ในครั้งนี้พวกเรากลับได้รับการเชื้อเชิญเป็นอย่างดีจากพ่อเฒ่า แม่เฒ่าในชุมชน ให้เราได้เข้าไปสอบถามเรื่องราวต่าง ๆ ที่พวกเค้าพร้อมที่จะตอบทุกข้อสงสัย ด้วยหัวใจที่อบอุ่น และใบหน้าที่เต็มไปด้วยรอยยิ้ม ในปีนี้เราตั้งใจจัดทำผลงานหลังการทำกิจกรรมเป็นรูปแบบของสารคดีที่เป็นเรื่องราวที่ไม่ใช่มีแต่เพียง “เรา” เป็น “ผู้เล่า” จากมุมมองของคณะอาสาสมัครเพียงอย่างเดียว แต่เป็นเรื่องราวจากประสบการณ์

ตรงของ “พ่อเฒ่า แม่เฒ่า และทุกคนในชุมชน” ที่พร้อมใจและยินดีที่จะ “เล่า” เรื่องราวอันน่าสนใจ ดังเช่น เพลงท้องถิ่น ที่บ่งบอกความเป็นมาของพวกเขาไปด้วยพร้อม ๆ กัน “การเล่า” ในครั้งนี้จึงไม่ใช่เป็นเพียงการเล่าเรื่องธรรมดาทั่วไป ที่มีผู้ถามและมีผู้ตอบ แต่หากเป็นการระลึกถึงความทรงจำในวันเก่า ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งชุมชนในสมัยก่อน ตั้งแต่ที่พวกเขายังเป็นเด็ก ในวันที่ความทรงจำดี ๆ ของพวกเขาเกิดขึ้นมากมาย และเราในฐานะผู้ฟังก็นำมาเรียงร้อยรังสรรค์ออกเป็นเรื่องราวอันน่าประทับใจ คงไว้ซึ่งประวัติความเป็นมาอันยาวนานของหมู่บ้าน และเกิดเป็นผลงานการแสดงที่จะเป็นดั่งอัลบั้มภาพแห่งความทรงจำที่ฉายชัดอยู่ในหัวใจของทุกคนที่ได้รับชมตลอดไป

จากการเก็บข้อมูลภาคสนาม นำไปสู่การนำมาสังเคราะห์รวบรวม การทำงานในวันที่สอง จึงเป็นการทำงานที่เรามีการแบ่งงานออกเป็นสองฝ่ายด้วยกัน นั่นคือ ฝ่ายแรกสำหรับจัดทำและเรียบเรียงวิดีโอสารคดี และกลุ่มที่สอง นั่นคือ กลุ่มที่ทำหน้าที่ศึกษาเพลงชุมชนที่หลากหลาย เปี่ยมไปด้วยเรื่องราวที่แฝงอยู่ภายใน ทั้งเรื่องของความรักวัฒนธรรมและประเพณี เพื่อนำมาถ่ายทอดสู่นักเรียนและคนในชุมชน โดยมีกระบวนการ ดังนี้

1. การทำการศึกษาเนื้อเพลงที่ได้มาพร้อมกับการสัมภาษณ์พ่อเฒ่าแม่เฒ่าในชุมชนในวันก่อนหน้า

2. การถอดความ ถอดภาษา รวมถึงสอบถามเรื่องราวจาก
น้อง ๆ นักเรียนเพื่อให้เห็นภาพรวมของเนื้อหาในบทเพลง

3. การเรียบเรียงนำดนตรีที่เป็นเครื่องมือสำคัญของพวกเรา
ชาวค่าย สอดประสานลงไปในบทเพลง และนำมาถ่ายทอดกับ
นักเรียนและรังสรรค์ทำเต็ม จนเกิดเป็นการแสดงสุดสร้างสรรค์
และน่าประทับใจ

ข้อสังเกตที่เราได้รับในครั้งนี้อย่างต่างไปจากเดิม นอกจากที่
ชาวบ้านให้ความไว้วางใจเรามากขึ้นแล้วนั้น ตัวนักเรียนเองก็มี
การพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ และการถ่ายทอดสารออกมาได้ดี
ไม่แพ้กัน เนื้อเพลงที่แปลกใหม่ ประกอบกับทำเต็ม ที่ออกแบบมา
ให้เข้ากับจังหวะของดนตรีนั้น นักเรียนทั้งร้องและแสดงออกมาได้
อย่างสวยงาม พร้อมเพรียง ในเวลาอันรวดเร็ว พร้อมกับความสนุก
แสดงให้เห็นถึงนิมิตหมายอันดี และเป็นความภาคภูมิใจของพวกเรา
เป็นอย่างมาก ที่ได้เห็นน้อง ๆ มีพัฒนาการที่เพิ่มขึ้น อย่างเห็นได้ชัด
ว่ากิจกรรมที่คณะอาสาสมัครได้ลงแรงกายและใจทำงานอย่างต่อเนื่อง
มากกว่าสามปีแล้วนั้น ไม่ได้เป็นการสูญเสียประโยชน์ไปโดยเปล่า
แต่อย่างใด ภาพความน่ารักเป็นกำลังใจอันดี ที่ทำให้เราไม่เคยเกิด
ความท้อถอยในการทำงาน และอยากที่จะสานต่อโครงการนี้
ให้มีขึ้นต่อไปในทุกปี และเกิดความยั่งยืนต่อเนื่องจากการร่วมกัน
พัฒนาชุมชนแม่ออกสุแห่งนี้

บริเวณลานกว้างของโรงเรียน ถูกเติมเต็มด้วยเก้าอี้ และอุปกรณ์
ที่ดูแปลกตา จัดเป็นทั้งกลุ่มผู้ชม และกลุ่มการจัดแสดง บริเวณโดยรอบ
ถูกตกแต่งด้วยภาพวาดผลงานของเด็กนักเรียน และแล้ว เวลาก็มาถึง
วันที่พวกเราพร้อมร่างกายและใจ เพื่อให้ก่อเกิดการนำเสนอผลงาน
ในคืนสุดท้ายของกิจกรรมที่จะได้ออกมาเห็นเป็นที่ประจักษ์ให้กับ
คนในชุมชน

ครั้นดวงอาทิตย์เคลื่อนคล้อยลับลงไปกับภูเขารอบโรงเรียนแล้ว
แสงไฟจากจอโปรเจคเตอร์จัดฉายภาพความประทับใจในวันที่ผ่านมา
ของการดำเนินกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3 นี้ ประมวล
ผลงานจากการทำกิจกรรมในวันที่ผ่านมา รวมถึงวิดีโอความในใจ
ของผู้มีส่วนร่วมทุกฝ่ายที่สะท้อนให้เห็นพลังของการทำงานเพื่อ
ประชาสังคมของคณะอักษร - ศิลป์ ตามด้วยการแสดงจากพ่อเฒ่า
แม่เฒ่า ที่จัดเตรียมเครื่องดนตรีพื้นบ้าน มารอทำการแสดงให้
พวกเรารับชมเราฟังกันอย่างคับคั่ง มาจากทั้งชุมชนบ้านแม่อกฮู
และชุมชนใกล้เคียง

การแสดงของเด็ก ๆ นักเรียน ที่ผ่านการฝึกซ้อมเป็นอย่างดี
ภาพที่นักเรียนและคณะอาสาสมัครอักษร - ศิลป์ ออกไปร่วมทำ
การแสดงนั้น ไม่ใช่เพียงแต่ในฐานะครูและศิษย์ หรือผู้สอนหรือผู้เรียน
แต่อย่างใด แต่คือความรักความผูกพัน คือพี่น้อง คือหัวใจที่แม้จะ
พบพานกันเพียงปีละหนึ่งครั้ง แต่ก็เชื่อมโยงและผูกพันกันได้เพียง
เวลาไม่นาน

หากจะถามว่าความสำเร็จนั้นคืออะไร การทำตามที่ฝึกซ้อมมาอย่างถูกต้องไม่มีผิดพลาดใช่หรือไม่ การเป็นไปตามรูปแบบที่หวังไว้ทุกประการนั้นหรือเปล่า? ความสำเร็จของพวกเราในฐานะผู้ร่วมจัดค่ายนั้นคือ รอยยิ้มของทุกคนในที่แห่งนี้ต่างหาก ที่บอกเล่าเรื่องราวที่มากกว่าความสำเร็จ แต่คือความสุข ความรัก ความประทับใจ และความทรงจำ ณ ที่แห่งนี้

การดำเนินงานในปีนี นอกเหนือจากรูปแบบของการแสดงผลงานที่ต่างออกไปแล้ว การทำงานในเชิงกระบวนการของเราก็มีความแตกต่างออกไปด้วย ในปีนี้ มีการทำงานในรูปแบบของการมีระบบพี่เลี้ยง (Mentor) ในคณะอักษร - ศิลป์ และการสร้างผู้นำชุมชนรุ่นเยาว์ จากนักเรียนรุ่นพี่หรือศิษย์เก่าของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 มาช่วยดำเนินกิจกรรมทำให้กิจกรรมครั้งนี้ ประสบผลสำเร็จในการประสานงานกับชุมชนให้เป็นไปด้วยดี โดยการดำเนินกิจกรรมในระบบพี่เลี้ยงนี้พบว่ามีความสำคัญ และเป็นแรงสนับสนุนหลักในปีนี้ก็ว่าได้ ทำให้น้อง ๆ รุ่นใหม่ได้ฝึกการทำงาน ในขณะที่เดียวกันก็มีรุ่นพี่ที่นับว่ามีประสบการณ์ มีความเชี่ยวชาญจากการผ่านการทำงานในรูปแบบเดียวกันนี้มาก่อน เป็นผู้ช่วย คอยตรวจสอบ ตรวจสอบให้คำแนะนำ และสร้างความเข้าใจอันดีแก่สมาชิกอาสาสมัครรุ่นใหม่ ก่อให้เกิดผลสำเร็จตามมาจากการแบ่งทรัพยากรบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ อันส่งผลถึงประสิทธิภาพที่ดีของการดำเนินงาน

อย่างไรก็ตาม ไม่มีงานใดที่จะประสบความสำเร็จราบรื่นตลอดทั้งการทำงาน อุปสรรคและปัญหานั้นเกิดขึ้นควบคู่กันเสมอ เช่นเดียวกับการทำงานครั้งนี้ ที่ถึงแม้ว่าค่ายจัดขึ้นอย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลา 3 ปี แต่พวกเราคณะผู้จัดทำได้คิดริเริ่มสร้างสรรค์กิจกรรมใหม่ในทุกครั้ง ไม่ได้ดำเนินการตามรูปแบบงานปีก่อนหน้า จึงส่งผลให้มีการตัดสินใจหรือคิดผิดพลาดในบางครั้ง การระดมสมองและการประชุมวางแผนจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญ ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาและความหลากหลายในเนื้อหา และทำให้งานสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี นับว่าเป็นสิ่งท้าทายสำหรับพวกเราในครั้งนี้ อนึ่ง เพื่อให้การจัดค่ายนั้นมีความแตกต่างหลากหลายในเนื้อหากิจกรรม แต่ยังคงไว้ซึ่งคุณภาพ อันจะส่งผลต่อการเกิดประโยชน์ที่แท้จริงต่อนักเรียน และคนในชุมชน

หมอกจางปรากฏให้เห็นขึ้นอีกครั้ง เพียงแต่ในเช้าวันนี้ ไม่ใช่บรรยากาศของความสดชื่น แปลกใหม่ ความตื่นเต้นในหัวใจของ ชุมชน นักเรียน และคณะอักษร - ศิลป์ เหมือนกับวันแรกอีกแล้ว เพราะวันนี้เป็นวันสุดท้าย ที่ทุกคนจะต้องกลับไปทำหน้าที่ของตนเอง เรา... คณะอักษร - ศิลป์ มีช่วงเวลาที่เราได้มีความทรงจำดี ๆ ร่วมกันในค่ายแห่งนี้ แม้ว่าจะเต็มไปด้วยรอยยิ้ม ความสนุกสนานมากเพียงใด เวลาที่ไม่สามารถหยุดไว้ดังใจที่ปรารถนา บรรยากาศและภาพความประทับใจของเรื่องราวที่เราได้มาอยู่ร่วมกัน ณ ชุมชนบ้านแม่ออกสู่แห่งนี้ให้หายชัดและกึกก้องอยู่ในหัวใจของพวกเราทุกคน

“แล้วเราจะได้พบกันอีกครั้ง เมื่อ ‘เวลา’ ที่เหมาะสมได้นำพา
หัวใจของนักอาสา และทุกคนในชุมชนให้ได้มาพบกันอีกครั้ง”

“แล้วเราจะได้สร้างประวัติศาสตร์หน้าใหม่ครั้งต่อไป
ร่วมกันอีกครั้ง”

“แล้วเราจะได้พบกัน อีกครั้ง...”

ด้วยรัก และหัวใจอาสา

การบริหารกิจกรรมของค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3

เบญจมาศ ไม้เกตุ²⁰, จิรายุส เถาธิปไตย²¹

ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3 นี้ ความสนุกเพิ่มมากขึ้น เพราะพวกเรา และนักเรียนที่เข้าร่วมได้ลงไปเรียนรู้ในชุมชน ของพวกเขาเอง ทำให้พบกับวัฒนธรรม ภาษา บทเพลง รวมไปถึง สิ่งต่าง ๆ ที่พวกเขาอาจจะยังไม่เคยได้พบมาก่อน และแน่นอนว่า เป็นสัญญาณว่าจะเลือนหายไปตามกาลเวลา คณะอักษร - ศิลป์ และนักเรียน รวมถึงคนในชุมชนได้ถ่ายทอดสิ่งที่ได้เรียนรู้ ผ่านกิจกรรม ดนตรี และผลงานศิลปะสร้างสรรค์ ตามความคิดโดยมิให้สูญเสีย สาระสำคัญในการดำเนินงาน

นักเรียนยังคงน่ารักเหมือนเดิม หลายคนยังจดจำพวกเราได้ ส่วนน้อง ๆ ที่เรียนจบจากโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 ไปแล้วก็ยังคงเข้าร่วมกิจกรรมกับพวกเราในฐานะ ผู้นำเยาวชนของชุมชน ให้มีบทบาทในการเป็นผู้นำมากยิ่งขึ้น พร้อมกัน กับสลับบทบาทของพวกเรามาเป็นผู้ตามและผู้นำในบางครั้งเพื่อให้ บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจไว้ อาสาสมัครอักษร - ศิลป์ ทุกคน ที่เข้าร่วมค่ายก็ต่างต้องผลัดกันมาเป็นผู้นำกิจกรรมของค่าย ในการ ลงพื้นที่สำรวจชุมชนนั้นเราได้แบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ โดยมีมีศุฑเทก (นักเรียน) พาพวกเราไปเยี่ยมชม และศึกษาเรื่องราวที่เกิดขึ้น เริ่มแรก เราได้สอบถามวิถีชีวิตของพวกเขา อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ที่พวกเขาใช้เป็นประจำ สิ่งรอบตัวที่เขารู้จัก ประเพณีที่เกิดขึ้นในชุมชน

²⁰ พี่เลี้ยงค่ายอักษร - ศิลป์ บัณฑิตสถาบันดนตรีกลายาณิวัฒนา

²¹ พี่เลี้ยงค่ายอักษร - ศิลป์ บัณฑิตสถาบันดนตรีกลายาณิวัฒนา

และเริ่มวาดแผนที่ในชุมชนรวมไปถึงสถานที่ต่าง ๆ ที่สำคัญที่เป็นที่รู้จัก
ของคนในชุมชน ดังรูปที่ 15

กลุ่มที่ 1

ทำการศึกษาเรื่องศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และดนตรีที่อยู่ในชุมชน เราได้เรียนรู้ว่าวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในชุมชนนั้นเป็นการผสมผสานกับวัฒนธรรมในปัจจุบัน เป็นเรื่องที่น่าสนใจเมื่อเราพบว่าบางบทเพลงที่พ่อเฒ่าแม่เฒ่าร้องนั้นเป็นภาษาโบราณ ซึ่งคนในรุ่นถัดมาคือพ่อแม่ของนักเรียน ก็ยังไม่เข้าใจความหมายมากนัก เพราะถ้อยคำนั้นเป็นสำนวนที่ต้องถอดความหมายออกมาอีกทีหนึ่ง ซึ่งได้รับอิทธิพลทางด้านพิธีกรรมทางศาสนาจากทางฝั่งของประเทศเมียนมาร์ และประเพณีที่น่าสนใจที่เราได้นำมาถ่ายทอดต่อไปคือ ประเพณีแต่งงาน เดิมทีจะไม่มีการเล่นเครื่องดนตรีใด ๆ มีเพียงแค่การขับร้องเดี่ยวและหมู่เท่านั้น

รูปที่ 15 ภาพการทำแผนที่ชุมชนโดยนักเรียน

รูปที่ 16 ภาพบรรยากาศการลงภาคสนามของกลุ่มที่ 1

รูปที่ 17 ภาพการดำเนินงานภาคสนามของกลุ่มที่ 1

กลุ่มที่ 2

กลุ่มที่สองได้ศึกษาสิ่งของเครื่องใช้ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เครื่องนุ่งห่ม เครื่องดนตรีพื้นบ้าน และประวัติของพื้นบ้าน โดยในกลุ่มที่สองเราได้สอบถามประภผู้ใหญบ้านเก่า ซึ่งทำให้เรา

ได้รู้และได้เจออะไรหลาย ๆ อย่าง ดังภาพการดำเนินงานในรูปแบบที่ 18 - 20 ในเรื่องของเพลงพื้นบ้าน ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว เพลงพื้นบ้านของเขานั้นได้รับอิทธิพลมาจากลำพูนแล้วส่วนใหญ่จะได้ฟังจากการที่ไปงานประเพณี โดยพระจะเป็นคนเปิดให้ฟังทุก ๆ ปี ชาวปกาเกอะญอ จากบ้านแม่ออกฮูนี้ จะไปรวมตัวที่จังหวัดลำพูน ทุกปีเป็นประเพณีเพื่อเปลี่ยนยอดเจดีย์ โดยชาวบ้านเล่าว่า พิธีกรรมส่วนใหญ่นั้นล้วนได้รับอิทธิพลมาจากประเทศเมียนมาร์

ทำให้งานสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นจากความคิดของนักเรียนได้ถ่ายทอดสิ่งที่ได้เรียนรู้จากในชุมชน รวมไปถึงการทำกิจกรรมร่วมกันกับพี่ ๆ ผ่านบทเพลงทั้งในภาษาไทย และในภาษาปะกาเกอะญอ

รูปที่ 18 ภาพบรรยากาศการสัมภาษณ์วิถีชุมชน กลุ่มที่ 2

รูปที่ 19 ภาพบรรยากาศการสัมภาษณ์วิถีชุมชน กลุ่มที่ 2

รูปที่ 20 ภาพการดำเนินงานภาคสนามของกลุ่มที่ 2

ว่าด้วยครัว: การให้การสนับสนุนทางด้านสวัสดิการ

พีรยา คชเสถียร²²

ในส่วนของสวัสดิการในค่ายนี้ ยังคงไว้ซึ่งความอยู่ดีกินดีเหมือนทุกปีที่ผ่านมา อาหารการกินถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้ค่ายอักษร - ศิลป์เพื่อน้อง ปีที่ 3 ดำเนินไปอย่างสมบูรณ์แบบ

“กองทัพต้องเดินด้วยท้อง” เป็นคติที่ฝ่ายสวัสดิการยึดมั่นตลอด 5 วันในการทำค่าย ทุกคนที่มาค่ายนี้ ทั้งนักศึกษา อาจารย์ เจ้าหน้าที่ รวมถึงนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา-ธรรมศาสตร์ 3 ต้องได้กินอาหารดี ๆ ต้องอิ่มทั้งท้องพร้อมกันกับอิ่มเอิบทั้งใจ เพื่อบรรลุเป้าหมายของฝ่ายสวัสดิการ

ฝ่ายสวัสดิการของคณะอักษร - ศิลป์ มีหน้าที่ ต้องดูแลและเอาใจใส่ของคณะ ถึงแม้จะเป็นแค่เพียงรายละเอียดเล็กน้อย ใครไม่กินเนื้อสัตว์ ใครไม่กินผัก ใครไม่กินเผ็ด พวกเราจะทำพิเศษไว้ให้หมด เพราะอยากให้ทุกคนได้กินในสิ่งที่ชอบ ดังรูปที่ 21 จะได้มีแรงไปสร้างสรรค์กิจกรรมดี ๆ ให้กับนักเรียนคนในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การตื่นเช้ามากกว่าคนอื่น อาบน้ำช้ากว่าคนอื่น หรือต้องกินข้าวช้ากว่าคนอื่น แต่มันก็คุ้มมากเพราะความสุขทุกครั้งที่ได้เห็นทุกคนในค่ายทานอาหารกันอย่างมีความสุข เมื่อเวลามีคนเดินมาขอตักอาหารเพิ่มและพร้อมกับเอ่ยปากชมว่าอาหารอร่อยมาก ความเหนื่อยของดิฉันทั้งหมดก็หายไปอย่างไม่น่าเชื่อ

²² นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รูปที่ 21 อาหารกลางวันที่มีความนิยมสูง “ผัดมาม่า”

ฝ่ายสวัสดิการ อาจจะทำให้เราไม่ได้ไปเจอและคลุกคลีกับนักเรียนในโรงเรียนนี้มากนัก แต่เราจะได้เห็นความน่ารักของน้อง ๆ ทุกพักกลางวัน ภาพที่ยังติดอยู่ในใจตลอดคือภาพที่พี่น้อง ป.5 และ ป.6 ช่วยกันถือซามก้วยเตี๋ยมาเติมน้ำซุปร้อน ไปเรียงวางที่โต๊ะให้น้องนักเรียนซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์ภาพที่แสนน่ารักของนักเรียนโรงเรียนนี้ที่ดูแลซึ่งกันและกันเด็กนักเรียนประถมศึกษาตอนปลายที่นี้จะมีความรับผิดชอบคอยเป็นห่วงและดูแลน้องเล็กเสมอ บรรยากาศอันแสนอบอุ่นนี้มันทำให้เรายิ้มออกมาแบบไม่รู้ตัว

5 วันในค่ายอักษร - ศิลป์ มันผ่านไปไวจนสงสัยว่า เวลาที่นี้เดินไวกว่าเวลาที่กรุงเทพ ฯ หรือเปล่านะ เวลาแห่งความสุขมักจะผ่านไปไวเสมอจริง ๆ คิดถึงห้องครัวที่มีหมอกลอยมาทักทายในทุกเช้าเหลือเกิน

วอดนตรี่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง #3 Music for Society Ensemble

กรวิษญ์ อนุตการุณ²³, กฤตยา หล่อปียานนท์²⁴

ดนตรีในค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3 มีจุดมุ่งหมายคือ การศึกษาวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในชุมชนในแง่มุมที่ลึกซึ้ง และมีจุดประสงค์ในการทำงานที่ชัดเจนมากขึ้น ในด้านการทำงานดนตรีเองก็ต้องใส่ใจในรายละเอียดมากขึ้น และไม่ทำให้สูญเสียสาระสำคัญของตัวบทดนตรีเดิม โดยมีสิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการสร้างสรรค์งานดนตรีให้ยังคงมีชีวิตซึ่งมีความหมายที่ตรงตามดังเห็นได้จากการเก็บข้อมูลภาคสนามจากบทเพลงขับร้องจนถึงการแสดงในคำคืนการนำเสนอผลงาน

วงดนตรีค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3 มีโจทย์ที่ต้องทำการบ้านมากขึ้นในด้านของรายละเอียดและความละเอียดอ่อนในวัฒนธรรมชุมชน ซึ่งในบางครั้ง ถึงแม้ว่าเรามีประสบการณ์ในการทำงานกับชุมชนบ้านแม่ออกฮูมาบ้างแล้ว ก็ต้องคำนึงถึงข้อผิดพลาดได้ ยกตัวอย่างเช่น การผิวปากตอนกลางคืนเพื่อเป็นเสียงนกในช่วงของการนำเสนอผลงานค่ายอักษร - ศิลป์ ในคำคืนสุดท้ายว่าเป็นสิ่งที่คนในชุมชนถือเป็นเรื่องที่ไม่เป็นมงคล อย่างไรก็ตาม เป็นสิ่งที่ทางคณะต้องให้ความสำคัญในรายละเอียด รวมถึงความเชื่อของชุมชนด้วย ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความเคารพและความเข้าใจในชุมชนวัฒนธรรมที่แตกต่างได้

²³ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สำนักวิชาดุริยางคศาสตร์ สถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา

²⁴ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สำนักวิชาดุริยางคศาสตร์ สถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา

วงดนตรีเฉพาะกิจนี้ไม่เหมือนการเรียนรวมวงแชมเบอร์ (chamber) ในสถาบันการศึกษาที่มีวิจิตรเท่านั้น แต่วงดนตรีค่ายอักษร - ศิลป์ มีจุดประสงค์ที่สำคัญมากประการหนึ่งคือการถ่ายทอดความรู้สึก และสำนึกในวัฒนธรรมพื้นถิ่นที่คณะอักษร - ศิลป์ ได้ศึกษาร่วมกันไปพร้อมกับคนชุมชน ครูและนักเรียนในโรงเรียนจากเนื้อร้องที่มีความหมายที่มีความสำคัญในการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานร่วมกันโดยมีดนตรีเป็นสะพานในการสร้างความตระหนักรู้ต่อชุมชน

การเรียบเรียงบทเพลงในลักษณะของการใช้มุขปาฐะ (oral tradition) ที่เริ่มจากการจดบันทึกโน้ตที่ศึกษาร่วมกันกับชุมชนเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินกิจกรรมภาคสนามการทำงานดนตรีของค่ายอักษร - ศิลป์ ในครั้งนี้ว่าเป็นการเรียนรู้เรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกัน เรียนรู้ที่จะแก้ปัญหา เรียนรู้ที่จะผิดพลาด และเรียนรู้ที่จะเรียนรู้ การทำงานร่วมกับอาสาสมัครนิสิตนักศึกษาที่มีทักษะเฉพาะอื่น ๆ ภายใต้วัตถุประสงค์ร่วมกันของความเป็นอาสาสมัคร (volunteerism)

การแสดงในคืนสุดท้าย เป็นผลลัพธ์ของการดำเนินงานกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3 โดยกิจกรรมนำเสนอเรื่องราวผ่านการประมวลภาพ วิดีโอสารคดีที่บันทึกในระหว่างการดำเนินกิจกรรมกิจกรรมการแสดงของพ่อเฒ่าแม่เฒ่าที่สลับกันออกมาบรรเลงในความทรงจำ ดังรูปที่ 22 และการแสดงของนักเรียนโรงเรียน

ตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา-ธรรมศาสตร์ 3 ผู้ชมซึ่งได้แก่คนในชุมชน บ้านแม่ออกฮู รวมทั้งผู้ชมจากชุมชนอื่น ๆ มาเข้าร่วมรับชมและรับฟัง ทำให้บรรยากาศในการแสดงมีอรรถรสและสีสันมากขึ้นกว่า ปีที่หนึ่งและสอง

รูปที่ 22 การแสดงดนตรีของแม่เฒ่าที่มีสีสันน่าดึงดูดสายตา

ในส่วนของวงดนตรีอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3 นี้ จากการทำงานพบว่า อาสาสมัครนิสิตนักศึกษาจากทุกสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วม ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยน ปรับเปลี่ยนความเห็น เพื่อให้เกิดประโยชน์ เมื่อเทียบกับสิ่งที่ผู้ร่วมค่ายทุก ๆ คนได้ทำร่วมกันและได้รับจากกัน และกัน เห็นได้จากกิจกรรมได้มีลักษณะของการมีส่วนร่วมระหว่าง ชุมชน โรงเรียน และคณะอักษร - ศิลป์ ที่แสดงให้เห็นถึงการศึกษาร่วมกันตั้งแต่การได้ฟังการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากผู้เฒ่าที่นี่ และได้รับรู้ถึงกลิ่นอายและบรรยากาศซึ่งเราไม่สามารถรับรู้ถึงกลิ่นอาย เหล่านั้นจากการอ่านหนังสือเพียงอย่างเดียว ซึ่งบทเพลงต่าง ๆ

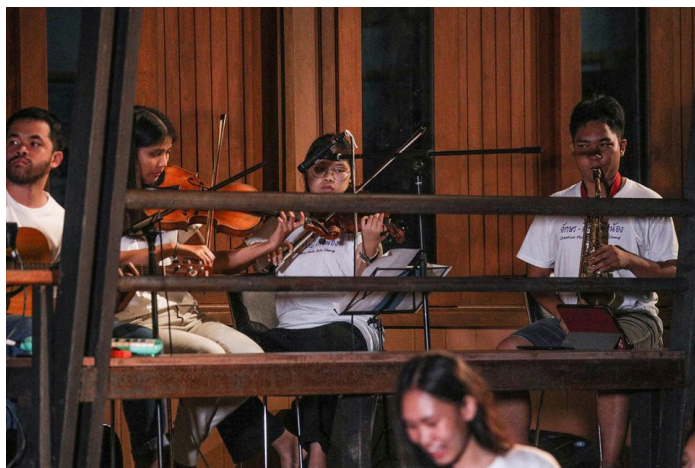
ที่เราได้ใช้ก็ได้รับการถ่ายทอดจากการฟังเช่นกัน ถึงแม้อาจเปลี่ยนแปลงไปบ้าง แต่ความเปลี่ยนแปลงก็แสดงให้เห็นว่าดนตรีที่เราได้รับมามีชีวิตอยู่และจะยังไม่เลือนหายไป

จากการทำงานร่วมกันในปีนี้อาจจบจนการสร้างสรรค์ผลงานของทุก ๆ คนในคืนสุดท้าย ดังรูปที่ 23 และได้กลับมาคิดในหลาย ๆ แง่มุมมองที่จะทำให้ชุมชนและสังคมในประเทศเรานั่งงอแงมากขึ้นจากภายในใจ การเรียนรู้ที่จะฟังซึ่งกันและกันพบมากขึ้นในการดำเนินกิจกรรมครั้งนี้ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่แสดงถึงความเข้าใจใจของทุกฝ่ายอย่างชัดเจน และแน่นอนว่าเสมือนกับการบรรเลงดนตรีที่ต้องฟังอย่างตั้งใจเพื่อให้ดนตรีที่บรรเลงออกมาด้วยกันเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน แสดงถึงการออกจากการให้ความหมายของบทเพลงที่เป็นเอกภาพ (unity) และเมื่อมนุษย์รับฟังซึ่งกันและกันแล้วจะก่อประโยชน์มากขึ้นจากความเข้าใจมากขึ้น นอกจากนี้แล้วบทบาทหน้าที่ของตัวเองแล้วก็ต้องรู้ว่าจะทำอะไรต่อไป นำไปสู่การคิดแก้ไขปัญหาเหล่านั้น

ปัญหาที่เราพบเจอบ้างก็มีทั้งเรื่องที่คาดเดาไม่ได้ ดังเช่นความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน โดยมีทางออกเพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมไปต่อได้คือการพูดคุยหาทางออกของปัญหา หรือบางครั้งก็ต้องใช้ปฏิภาณ (improvise) เพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าด้วย เช่นเดียวกับการใช้คีตปฏิภาณในดนตรี คือการใช้ความสามารถในการทำให้นักร้องที่บรรเลงร่วมกันอยู่นั้นยังคงเอกภาพที่เกิดความสมดุลย์

ในมุมมองของการทำงานในครั้งนี้ แสดงให้เห็นถึง การแบ่งปันประสบการณ์ของทักษะที่หลากหลายของอาสาสมัครที่เกิดการเรียนรู้จากผู้อื่น ประสบการณ์และความรู้สึกต่าง ๆ ที่เราได้รับ ถ้อยทีถ้อยอาศัยในการดำเนินงานที่เกิดความสนุกสนาน เสียงหัวเราะที่เรามีร่วมกัน ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันพบได้ทุกขณะในการดำเนินกิจกรรมทุกช่วงเวลา

แม้ว่างานเลี้ยงย่อมมีวันเลิกรา... ห้วงเวลาสั้น ๆ ที่หวังใจว่า จะได้ร่วมบรรเลงดนตรีที่มีชีวิตด้วยกันอีก

รูปที่ 23 กลุ่มวงดนตรีชาวคณะ ร่วมบรรเลงประกอบการแสดง
ในคืนสุดท้าย

ปรากฏการณ์ “จับมือมัน” เรียนรู้เขา เขาเรียนรู้เรา

พงษ์เทพ จิตดวงเปรม²⁵

การเดินทางพร้อมเสียงดนตรี ศิลปะ และภาษา กับผองเพื่อน จากต่างสถาบันอุดมศึกษาในปีที่ 3 เพื่อสร้างพื้นที่แห่งการเรียนรู้ ต่อยอด และเพิ่มพูนจินตนาการของเยาวชน โดยที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อต้องการให้เยาวชนในพื้นที่ได้เข้าใจกระบวนการ และฝึกฝน ความเป็นผู้นำกิจกรรมมากขึ้นกว่าครั้งก่อน ในขณะเดียวกันนิสิต นักศึกษาจากทั้งสี่มหาวิทยาลัยได้ตั้งตนเองออกจากสังคมเมือง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันไปกับเยาวชนในพื้นที่

ความท้าทายในการเดินทางเพื่อที่จะพัฒนาศักยภาพของคน และเรียนรู้องค์ความรู้ที่มีอยู่ในชุมชนยังคงท้าทายอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากกิจกรรมทางดนตรี และศิลปะที่ต้องเรียนรู้ระหว่างกัน ทั้งฝ่ายของอาสาสมัครอักษร - ศิลป์ และฝ่ายเยาวชนในพื้นที่ ดังนั้นความเชื่อมั่นในการพัฒนาของเยาวชน และชาวค่าย เป็นปัจจัย หนึ่งในที่เป็นสิ่งผลักดันให้เกิดความท้าทายในการสร้างสรรค์ผลงาน การเรียนรู้การใช้ชีวิต และการพัฒนาตนเองอย่างไว้ชีวิตจำกัด

การทำงานร่วมกันจากเพื่อนต่างสถาบันอุดมศึกษา นี้ เปรียบเสมือน แบบจำลองของการทำงานในอนาคตเมื่อนิสิตนักศึกษาต้องออกไป เผชิญโลกภายนอกมหาวิทยาลัยที่มีคนหลากหลายทางความคิด ดังนั้นการจัดการอารมณ์ การจัดการความคิด แสดงให้เห็นถึงทัศนคติ ที่เกิดขึ้นในค่ายจึงเป็นสิ่งที่ได้เรียนรู้ในการทำงานอยู่เสมอ

²⁵ อาจารย์พิเศษ ราชวิทยาดนตรีเพื่อประชาสังคม สำนักวิชาดุริยางคศาสตร์ สถาบันดนตรีกลาณวัฒนา, นักดนตรีสร้างสรรค์เพื่อประชาสังคม

การกระตุ้นการเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมในพื้นที่ที่ชุมชนมีอะไรบางอย่างอยู่ในวิถีชีวิตจนบางครั้งตนเองนั้นรู้สึกเคยชิน และคุณค่าของสิ่งเหล่านั้นอาจถูกมองข้ามไป เช่น เครื่องดนตรี บทเพลงพื้นบ้าน การทอผ้า การเก็บถนอมอาหาร เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจถูกกลืนเลือนในสังคม และถูกระแสนิยมเข้ามาบดบังวิถีชีวิตที่มีการพึ่งพาอาศัยธรรมชาติ และมีความเรียบง่าย

การทำงานของคณะอักษร - ศิลป์ จึงมีเป้าหมายในการเรียนรู้ชุมชน ทำความเข้าใจวิถีชีวิต โดยมีการทำกิจกรรมดนตรีและศิลปะเพื่อให้ทั้งเยาวชน และชาวบ้านได้รู้จักตัวเอง ผักผ่อนการเป็นผู้นำ-ผู้ตาม ในขณะเดียวกันได้รับองค์ความรู้จากชุมชนผ่านกระบวนการที่สร้างสรรค์ กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ชุมชนมากขึ้น ดังที่ปรากฏในการแสดงเมื่อมีพ่อแม่แม่เฒ่าเดินทางมาขับขานบรรเลงดนตรีของเขาให้เยาวชนและชาวบ้านได้รับฟังทั้งในการเก็บข้อมูลภาคสนามและการนำเสนอผลงานการดำเนินงานในคืนสุดท้าย ดังตาราง ที่ 1

นอกจากนี้ กิจกรรมในข้างต้นยังได้รับความสนใจจากหมู่บ้านอื่นบริเวณโดยรอบ การแสดงดนตรี ศิลปะ และละครเปรียบเสมือนเป็นการสร้างผลงานที่ทุกคนต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อให้ผลงานนั้นออกมาอย่างมีคุณภาพที่สุดเท่าที่เวลาอันจำกัด ดังแนวความคิดมีส่วนร่วมทางสังคมก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางสังคมที่แน่นแฟ้นมากขึ้น (Cohen and Uphoff, 1977)

“จับมือมัน” เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เราฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ นานา จากการเรียนรู้ตนเองเพื่อเข้าใจผู้อื่น เรียนรู้ผู้อื่นเพื่อเข้าใจตนเองมากขึ้น จะก่อให้เกิดปรากฏการณ์จับมือมันที่ยังคงมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและสร้างกลุ่มอาสาสมัครที่มีความเข้มแข็งในทางความคิด อีกทั้งยังพร้อมที่จะสร้างสังคมให้น่าอยู่มากขึ้น

การดำเนินงานปีที่ 1	การดำเนินงานปีที่ 2	การดำเนินงานปีที่ 3
มธ. ผู้นำ ปรับปรุงห้องสมุด	มธ. / มจร. / สกว. ออกภาคสนามร่วมกัน ร่วมเรียนรู้ชุมชน พัฒนา สู่กิจกรรมดนตรี และศิลปะสร้างสรรค์ ในลักษณะละครชุมชน	จุฬา / มธ. / มจร. / สกว. ออกภาคสนามร่วมกัน ร่วมเรียนรู้ชุมชน พัฒนา สู่กิจกรรมดนตรี และศิลปะสร้างสรรค์ และเก็บรวบรวมข้อมูล ในลักษณะสารคดี และพัฒนาผู้นำเยาวชน ท้องถิ่น
มจร. ผู้นำด้าน ศิลปะสร้างสรรค์		
สกว. ผู้นำด้าน กิจกรรมดนตรี		

ตารางที่ 1 การดำเนินงานของค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 1 - 3

บทวิเคราะห์ ภาพสะท้อนในการจัดค่ายอักษร - ศิลป เพื่อน้อง ปีที่ 3

ศักดิ์ระพี รักตประจิต²⁶

การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ภายในค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3 ได้ถูก กำกับ ติดตาม และประเมินผลมาโดยตลอดอย่างเป็นระบบ ครบคลุมทุกมิติ บนพื้นฐานของการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เพื่อให้ได้ผลการดำเนินงานค่าย ตรงตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้ อีกทั้งยังสะท้อนให้ผู้ดำเนินงานค่ายทราบถึงวิธีการ และกระบวนการ สำคัญต่าง ๆ ของการดำเนินงานที่ต้องแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนา อย่างเหมาะสมต่อไป

หลักการ วิธีการ และแนวคิดในการทำงานร่วมกับชุมชนเชิงสร้างสรรค์ และการสื่อสารในรูปแบบของการทำงานข้ามวัฒนธรรม ของค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 1 - ปีที่ 3 ได้ถูกทดลอง ประเมินผล และพัฒนาต่อยอดกระบวนการและองค์ความรู้ ของแต่ละกิจกรรม เพื่อขยายผลการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ และเกิดกระบวนการจัดค่ายอักษร - ศิลป์ ที่มีประสิทธิผลอย่างแท้จริง

จากการดำเนินการจัดค่ายอักษร - ศิลป์เพื่อน้อง ในปีที่3 คณะดำเนินงาน ได้ทำการประเมินผลการบริหารจัดการค่ายจากผู้เข้าร่วมค่ายจาก แบบสอบถามการประเมินผลกิจกรรมโครงการค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3 จำนวน 30 ท่าน ประกอบไปด้วย คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ นิสิต และนักศึกษาอาสาสมัครค่าย จากมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษา ทั้ง 4 แห่ง โดยประเมินการบริหารจัดการค่ายอักษร - ศิลป์ ในด้านต่าง ๆ

²⁶ นักวิจัยประจำสถาบันดนตรีกลายาณวัฒนา

การประเมินการบริหารจัดการค่ายอักษร - ศิลป์ โดยคณาจารย์ และเจ้าหน้าที่ แบ่งการประเมินออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านอาสาศัมคร ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และด้านสภาพแวดล้อม ตามตารางที่ 2

ประเด็นการประเมิน การบริหารจัดการ อักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ
ด้านปัจจัย	4.43	0.58	ระดับมากที่สุด
ด้านสภาพแวดล้อม	4.62	0.52	ระดับมาก
ด้านกระบวนการ	4.73	0.42	ระดับมากที่สุด
ด้านอาสาศัมคร (คณะจิตอาสา)	4.66	0.49	ระดับมากที่สุด
รวม	4.63	0.49	ระดับมากที่สุด

ตารางที่ 2 สรุปผลการประเมินความพึงพอใจ
การบริหารจัดการค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3

จากตารางสรุปผลการประเมินความพึงพอใจการบริหารจัดการค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3 โดยคณาจารย์ เจ้าหน้าที่พบว่า ภาพรวมของระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.63 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49) ของผู้ตอบแบบประเมินทั้งหมด

โดยประเด็นการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ประเด็นด้านกระบวนการ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย

4.73 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.42) ซึ่งประกอบไปด้วย ประเด็นย่อยในการประเมิน ได้แก่ การศึกษาสภาพและการพัฒนา การกำหนดกรอบแนวคิดการศึกษา การศึกษาความต้องการ ของชุมชน การวางแผนดำเนินงานค่าย การปฏิบัติงานตามแผนงาน และหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบ การดำเนินงานตามขั้นตอน การกำกับ ติดตาม การประเมินผลการดำเนินงาน การวิเคราะห์และพัฒนา การดำเนินงาน เป็นต้น

ประเด็นการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ประเด็นด้านปัจจัย มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.33 ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน 0.58) ซึ่งประกอบไปด้วยประเด็นย่อยในการประเมิน ได้แก่ ความเหมาะสมของบุคลากรที่ร่วมการดำเนินงานค่าย และกลุ่มชุมชน งบประมาณสนับสนุนการดำเนินงาน วัสดุอุปกรณ์ และอาคาร สถานที่ที่ดำเนินงานค่าย

นอกจากนี้ คณะจารย์ เจ้าหน้าที่ได้ให้ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ต่อการจัดค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3 ดังนี้

ข้อเด่นของค่าย เป็นการดำเนินงานค่ายภายใต้ความร่วมมือ ของสถาบันการศึกษา โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถ เฉพาะด้านให้คำแนะนำ ปลุกฝังกลุ่มอาสาสมัครให้สามารถใช้ ความรู้ความสามารถของตนเองเพื่อการบูรณาการองค์ความรู้ ต่าง ๆ อย่างมีส่วนร่วม บนพื้นฐานของการเป็นอาสาสมัคร ทั้งยัง

ส่งเสริมคุณลักษณะทางด้านจริยธรรม พัฒนาทักษะทางสังคม และ
การคิดในเชิงวิชาการอย่างเหมาะสม

ข้อดีของค่าย การดำเนินงานค่ายกำหนดเป้าหมายและกิจกรรม
ที่หลากหลาย แตกต่างกันในแต่ละด้าน ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ หรือ
กิจกรรมอาจไม่สอดคล้องเหมาะสมกับระยะเวลาการจัดค่าย
ทำให้องค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในค่ายส่งผลให้ผู้เข้าร่วมค่าย
และชุมชนที่เกี่ยวข้องได้รับการเรียนรู้ แต่ไม่สามารถถ่ายทอดให้เกิด
การเรียนรู้ที่ยั่งยืนได้ ประกอบกับ พื้นฐานทางภาษาที่แตกต่างกัน
ของผู้ดำเนินงานค่าย และชุมชนที่ส่งผลต่อการเรียนรู้

การพัฒนาค่าย เป็นการพัฒนาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานในอนาคต
ของค่ายอักษร - ศิลป์ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งพัฒนาดังแต่
การสร้างความร่วมมือ และแนวคิดที่มุ่งพัฒนาชุมชน การกำหนด
เป้าหมายในการพัฒนาชุมชนที่ชัดเจนเพื่อเตรียมความพร้อม
ผู้ดำเนินงาน และอาสาสมัครให้สามารถบูรณาการองค์ความรู้
และศาสตร์เฉพาะทางของตน เพื่อการพัฒนาชุมชนโดยไม่ส่งผล
กระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

นอกจากนี้ การประเมินการบริหารจัดการค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง
ปีที่3 โดยกลุ่มนิสิต นักศึกษาที่เป็นอาสาสมัครค่าย ได้ประเมินผลในส่วน
ของการบริหารจัดการค่ายในประเด็นที่แตกต่างจากกลุ่มคณาจารย์
และเจ้าหน้าที่ ในประเด็นต่าง ๆ ตามตารางที่ 3

ประเด็นการประเมิน การบริหารจัดการ ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ
1) จากการเข้าร่วมกิจกรรม โครงการ ฯ สามารถพัฒนา ความรู้และทักษะต่าง ๆ	4.11	0.96	ระดับมาก
2) ระยะเวลาในการทำ กิจกรรมโครงการ ฯ มีความเหมาะสม	3.72	0.89	ระดับมาก
3) การประชาสัมพันธ์ กิจกรรมโครงการ ฯ	3.39	0.98	ระดับมาก
4) รูปแบบการจัดกิจกรรม ภายในค่าย	3.72	1.18	ระดับมาก
5) การประสานงาน และอำนวยความสะดวก แก่ผู้เข้าร่วมโครงการ ฯ	4.06	1.35	ระดับมาก
6) ความพึงพอใจโดยภาพรวม ต่อการจัดโครงการ ฯ	4.00	0.91	ระดับมาก
รวม	3.83	1.05	ระดับมาก

ตารางที่ 3 สรุปผลการประเมินความพึงพอใจ
การบริหารจัดการค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3

จากตารางสรุปผลการประเมินความพึงพอใจการบริหารจัดการ
ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3 โดยกลุ่มนิสิตนักศึกษาที่เป็นอาสาสมัครค่าย
พบว่า ภาพรวมของระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย

3.83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.05) โดยประเด็นการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ จากการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการ ฯ สามารถพัฒนาความรู้และทักษะต่าง ๆ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.11 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.96) และประเด็นการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การประชาสัมพันธ์กิจกรรมโครงการ ฯ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.39 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.98) ของผู้ตอบแบบประเมินทั้งหมด

นอกจากนี้ กลุ่มนิสิต นักศึกษาที่เป็นอาสาสมัครค่าย ได้ให้ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อการจัดค่ายอักษร - ศิลป์ ดังนี้

ข้อเด่นของค่าย เป็นการดำเนินการที่มุ่งนำทักษะ ความรู้ ความสามารถ ของนิสิตนักศึกษาที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผ่านกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ ที่สะท้อนให้ผู้เข้าร่วมค่ายได้รับประสบการณ์ที่หลากหลายจากต่างสถาบัน ต่างวิถีชีวิต และต่างชุมชน ตลอดจนส่งเสริมให้เยาวชนที่จะเป็นกำลังสำคัญของชุมชนให้ได้รับการพัฒนาในเรื่องต่าง ๆ เช่น การพัฒนาสุขภาพจิต สุขภาพกาย การใช้ชีวิต และการเข้าร่วมสังคมและชุมชนต่อไป

ข้อด้อยของค่าย ระยะเวลาการดำเนินกิจกรรมค่อนข้างสั้น ซึ่งอาจมีผลต่อวัตถุประสงค์เป้าหมาย และแผนงานค่ายที่ได้กำหนดไว้ ขาดการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานในระยะยาวอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลสำคัญต่อการพัฒนาแนวคิด วิธีการ

และกระบวนการที่ถ่ายทอดให้แก่เยาวชนและชุมชนได้นำไปปฏิบัติได้อย่างยั่งยืน

การพัฒนาค่าย มุ่งประชาสัมพันธ์และปลุกดันให้สถาบันการศึกษาและมหาวิทยาลัยอื่น ๆ เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเผยแพร่กิจกรรมค่ายที่ใช้กิจกรรมดนตรีเป็นแนวทางสำคัญ และมุ่งพัฒนาเยาวชนในชุมชนมีบทบาทมากขึ้น เพื่อส่งเสริมให้เกิดความเป็นผู้นำและสร้างความตระหนักรู้ในด้านต่าง ๆ ต่อชุมชนของตนเองมากขึ้น โดยผู้เข้าร่วมค่ายอาจศึกษา เข้าร่วม และจัดค่ายในช่วงเทศกาลพื้นเมือง เพื่อศึกษาชุมชนจากวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยตรง ทำให้ชุมชนมีบทบาทเป็นผู้นำโดยตรง

คณะดำเนินงานได้ติดตาม ประเมินผล และพัฒนารูปแบบการประเมินให้ส่วนต่าง ๆ จากการดำเนินการจัดค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ในปีที่ 1 - ปีที่ 3 มาโดยตลอด เพื่อสะท้อนข้อมูลในเชิงลึกสำหรับการต่อยอดกระบวนการ และองค์ความรู้ของกิจกรรมให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องภายใต้แนวคิดการดำเนินงานค่ายอักษร - ศิลป์

บรรณานุกรม

พ่อหลวงบูตึง เวียงเซิดคักดี ผู้ใหญ่บ้าน ต. แม่หละ อ. ท่าสองยาง จ. ตาก. (24-26 ตุลาคม 2562). สัมภาษณ์.

พ่อเผ่าภานู และแม่เผ่าช่วยพ่อ เวียงเซิดคักดี ชาวบ้าน ต. แม่หละ อ. ท่าสองยาง จ. ตาก. (24 ตุลาคม 2562). สัมภาษณ์.

พงษ์เทพ จิตดวงเปรม (บรรณาธิการ). (2561). **ปรากฏการณ์จับมือมั่น: แดกต่างแต่ตราตรึง. ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 2 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก.** กรุงเทพฯ ฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 93-95

ยูวัล โนฮาร์ แฮรารี. (2561). **เชเปียนส์ ประวัติย่อมนุษยชาติ: Sapiens A Brief History of Humankind.** พิมพ์ครั้งแรก. (นำชัย ชิววิวรรณ, แปล) ยิปซี.

รัศมี ชูทรงเดช. (11 ตุลาคม 2562). **ข้อเสนอแนะทางมานุษยวิทยาในการดำเนินกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3.** (ศุภพร สุวรรณภักดี และคณะผู้สัมภาษณ์) ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร. กรุงเทพฯ ฯ

วิรุณ ตั้งเจริญ. (2552). **วิสัยทัศน์ศิลปวัฒนธรรม.** กรุงเทพฯ ฯ: ศูนย์สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ศักดิ์ระพี รักตประจิต และศุภพร สุวรรณภักดี. **บทวิเคราะห์ ภาพสะท้อนในการจัดค่ายอักษร - ศิลป์. ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 2 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก.** มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 105

ศุภพร สุวรรณภักดี. (2561). **ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 2 กิจกรรมดนตรีและศิลปะแบบ (คน) มีส่วนร่วมสู่ความเข้าใจ (คน) ในชุมชน. ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 2 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก.** มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 39

ศุภพร สุวรรณภักดี และคณะ. (2561). **ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก.** กรุงเทพฯ ฯ: หิณ หยาง.

ศุภพร สุวรรณภักดี และคณะ. (2562). **ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 2**
โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 ตำบลแม่หละ
อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก. กรุงเทพฯ ฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สาโรจน์ ยอดยิ่ง, เขียนไขและวานิช. (2562). **แกมน้องนางนั้นแดงกว่าใคร.**
เข้าถึงเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2562, เว็บไซต์: <https://www.youtube.com/watch?v=ykRGStsDNQg>

สถาบันดนตรีกลายาณวัฒนา. (2017). **ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง.** (พงศธร ศรีวิเศษ
ปรับปรุง) เว็บไซต์: www.pgvim.ac.th/aksornsilpa.

อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2562). **การวิเคราะห์เชิงวิพากษ์. วิธีคิดเชิงซ้อน**
ในการวิจัยชุมชน พลวัตและศักยภาพของชุมชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ ฯ:
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

อานันท์ นาคคง, ศิลปินศิลปาธร. (27 สิงหาคม 2562). **แนวทางในการพัฒนาการ**
ดำเนินกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3. (ศุภพร สุวรรณภักดี
ผู้สัมภาษณ์) สถาบันดนตรีกลายาณวัฒนา. กรุงเทพฯ ฯ

Cohen, J. &. (1977). **Rural Development Participation in Concept**
and Measure for Project Design Implementation and
Evaluation, Rural Development Committee Center for
International Studies. New York: Cornell University Press.

Harari, Y. N. (2561). **เซเปียนส์ ประวัติย่อมนุษยชาติ : Sapiens A Brief**
History of Humankind (พิมพ์ครั้งแรก ed.). (น. ชีววิวรรณ์, Trans.) ยิปซี.

Kisliuk, M. (2008). **(Un)doing Fieldwork Sharing Songs, Sharing**
Lives. Shadows in the Field: New perspectives for fieldwork
in ethnomusicology. Oxford University Press.

Polyani, Michael. (2009). **The Perceptual Context. Intercultural**
Communication: A contextual approach. 4th ed. SAGE. Page 155

รายชื่อคณะกรรมการโครงการอักษร - ศิลป

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.คุณหญิงสุมณฑา กีระนันท์	ที่ปรึกษา
ศาสตราจารย์ นรนิติ เศรษฐบุตร	ที่ปรึกษา
ศาสตราจารย์ นายแพทย์ภิรมย์ กมลรัตนกุล	ที่ปรึกษา
ศาสตราจารย์ ดร.สมคิด เลิศไพฑูรย์	ที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์ คุณหญิงวงจันทร์ พินัยนิติศาสตร์	ที่ปรึกษา
คุณหญิงวรรณ สิริวัฒนภักดี	ที่ปรึกษา
คุณพิชัย ชุณหวชิร	ที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์ ศุภรัตน์ เลิศพาณิชย์กุล	ที่ปรึกษา
อาจารย์ ดร.วีระพันธ์ ชินวัตร	ที่ปรึกษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว.กัลยา ติงศัทธิย์	ที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์ ดร.ธนิต ธงทอง	ที่ปรึกษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชุติพร เกษโกวิท	ที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์ เกศินี วิฑูรชาติ	ที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์ ดร.พิภพ อุดร	ที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์ ดร.วิรยา ฉิมอ้อย	ที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์ ดร.พรศิริ สิงห์ปรีชา	ที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์ พรชัย ตระกูลวรานนท์	ที่ปรึกษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพจน์ อัครวิรุฬหการ	ประธาน
รองศาสตราจารย์ ดร.ดำรงค์ อดุลยฤทธิกุล	รองประธาน
คุณดารณี วัฒนเวคิน	รองประธาน
คุณจันทรรค์ ศิริตัน	รองประธาน

ศาสตราจารย์ ดร.ธีรพันธ์ เหลืองทองคำ	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ เพ็ญพิมล เปรมาสวัสดิ์	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สรรค์วัฒน์ ประดิษฐ์พงษ์	กรรมการ
อาจารย์ ดร.อัจนรารรณ จุฑารัตน์	กรรมการ
อาจารย์ ดร.เทพี จรัสจรวงเกียรติ	กรรมการ
อาจารย์ ดร.อโณทัย นิติพน	กรรมการ
อาจารย์ ดร.ศุภพร สุวรรณภักดี	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ยุพิน ไก่จืดยุดักต์	กรรมการ
คุณเยาวภา พัทธโนทัย	กรรมการ
คุณสวลี ศิริผล	กรรมการ
คุณพนิตตา อริยะวิชา	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา บำรุงสุข	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บุญจิรา ถึงสุข	กรรมการ
คุณกัญญาณี บุญสาธ	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.มาลินี ดิลกวนิช	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิทยาวัฒน์ พิทยาภรณ์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
คุณสุปริญา ลุฑิตานนท์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
คุณกฤติญา เรืองเวช	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

รายชื่อคณะกรรมการค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3

คณะอักษรศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นางสาวเสาวลักษณ์ อนุยุทธพงศ์

นางสาวนิชาภัสส์ จันธิดา

นางสาวภาวิตชญาณ์ ใจอ่อนนุ่ม

นางสาวกัญญาภักค ดวงชนนันท

นางสาวณณกร ถาวรประชา

นางสาวนิฤมล ช่างจักรดี

นางสาวอรจิรา จวบความสุข

นางสาวณัฐนันท์ มะลิเถา

นางสาวกมลชนก งามสม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี

พระจอมเกล้าธนบุรี

นายณัฐธนาวุฒิ สุขดี

คณะศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผศ.พรทิพย์ เฉิดฉินนภา

ผศ.อำนาจ ปักษาสุข

อ.ดร.อนุชิต ตุ่มณีจินดา

อ.อนุรักษ์ อยู่วัง

นายวิสันต์ ข่าทิพย์พาที

นางสาวเสาวธาร เข้มทองคำ

นางสาวฐิตาภรณ์ บุญอุ้มชู

นางสาวมานิกา คำแก้ว

นางสาวชนิกานต์ ตาแก้ว

นางสาวจิรกัญญา เทพมูณี

นายธนโชติ สุธนต

นางสาวณัชชา บัวกลื่น

นางสาวพีรยา คชเสถียร

นายนรากร ปัญญาวรรุฒิ

นางสาวแพร สันโดษ

นายวศิน หาญทวีวงศ์

สถาบันดนตรีกลายาณวัฒนา

อ.ดร.คมสัน ดิลกคุณานันท์

อ.ดร.ศุภพร สุวรรณภักดี

อ.ดร.พงษ์เทพ จิตดวงเปรม

นายธัชวงศ์ ศิริสวัสดิ์

นายพงศธร ศรีวิเศษ

นายศักดิ์ระพี รักตประจิต

นางสาวณัฐมล จงประกิจพงศ์

นายสิริวิชัย ธารไพฑูรย์

นางสาวกฤตยา หล่อปยานนท์

นายกรวิชัย อนุตการุณ

นายเอื้ออังกูร หนูรักษ์

นายนิติรัชน์ จันทศิริ

นางสาวฉมาภาศ แก้วบัวดี

นายธรรณ ทักษิณวรจากร

นายจิรายุส เกลลิโป้

นางสาวเบญจมาศ ไม้เกตุ

รายนามที่ปรึกษากองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ คุณหญิงวงจันทร์ ทัศนัยนิติศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพจน์ อัครวิรุฬหการ

รองศาสตราจารย์ ดร.ดำรงค์ อดุลยฤทธิกุล

รองศาสตราจารย์ยุพิน โภคฐิติยุกต์

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรเดช โชติอุดมพันธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาสพงศ์ ศรีพิจารณ์

อาจารย์ ดร.คมสัน ดิลกคุณานันท์

บรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.ศุภพร สุวรรณภักดี

สื่อสารสนเทศ / เว็บไซต์

นายพงศธร ศรีวิเศษ

กองบรรณาธิการ

นายสิริวิทย์ ธารไพฑูรย์

นายศักดิ์ระพี รักตประจิต

นางสาวณัฐมล จงประกิจพงศ์

นางสาวณมามาศ แก้วบัวดี

ผู้ประสานงานค่ายอักษร - ศิลป์

เพื่อน้อง ปีที่ 3

นางสาวเสาวลักษณ์ อนุยุทธพงศ์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นางสาวเสาวธาร์ เข้มทองคำ

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ภาพถ่าย / วิดีทัศน์

นายธัชวงศ์ ศิริสวัสดิ์

นายสิริวิทย์ ธารไพฑูรย์

สถาบันดนตรีกลาณวัฒนา

ท่านสามารถรับชมเว็บไซต์
และการนำเสนอผลงาน
ถ่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องปีที่ 3
ได้ที่

www.pgvim.ac.th/aksornsilpa

ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ได้ดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเป็นปีที่ 3 ณ บ้านแม่ออกอุ ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก โดยได้รับทุนสนับสนุนหลักจากมูลนิธิอิมหาจักรี สรินธรเพื่อคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่เข้าร่วม

กิจกรรมค่ายฯ ได้พัฒนารูปแบบการทำงานที่มีความชัดเจนตั้งแต่ปีที่ 1 - 3 โดยแสดงให้เห็นถึงความสุขจอมของการดำเนินกิจกรรมค่ายอาสาพัฒนาเริ่มเป็นรูปแบบที่สมบูรณ์ในด้านของการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชน โรงเรียนและคณะอาสาสมัครอักษร - ศิลป์ ผ่านกิจกรรมสร้างสรรค์ที่มีสาระสำคัญจากวัฒนธรรมพื้นบ้าน ทำให้เกิดความเข้าใจและเข้าใจระหว่างชุมชนและคณะอักษร-ศิลป์ โดยในการดำเนินงานปีที่ 3 มุ่งเน้นดังประเด็นต่อไปนี้ 1) การสร้างกลุ่มพี่เลี้ยงจากศิษย์เก่าค่ายฯ รุ่นที่หนึ่งและสอง โดยเปิดพื้นที่ให้อาสาสมัครได้มีโอกาสปฏิบัติการในสภาพแวดล้อมจริง 2) พัฒนาผู้นำเยาวชนท้องถิ่นโดยร่วมฝึกฝนการทำงานกับคณาจารย์และนิสิตนักศึกษาอาสาสมัคร 3) การหาหรือความต้องการของชุมชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

Aksornsilpa Music and Arts Camp has been an ongoing development since 2018 on the field at Mae Ok Hu village, Mae La, Tha Song Yang district, Tak province, Thailand, which constitutes the Karen community. Maha Chakri Sirindhorn Foundation provides funding for the volunteer camp and other participating universities.

In 2019, the framework focuses on the idea of volunteerism and developing the skills of university students. In the third year, the practise applies the paradigm through the participation of local schools and volunteers, which leads to sympathy between the community, the schools, and the volunteers. The operation focuses on: 1) Building the volunteer mentoring team who are the alumni of the first and second years of the camp by providing the professional practise environment for new members; 2) Developing local students to be leaders through working with facilitators and university students; and 3) Surveying the needs of the community for sustainability development.

www.pgvm.ac.th/aksornsilpa

ISBN 978-974-641-742-6